

Republica Moldova

GVERNUL

HOTĂRÂRE Nr. HG1150/2018
din 20.12.2017

**cu privire la aprobarea Strategiei în domeniul
siguranței alimentelor pentru anii 2018-2022**

Publicat : 19.01.2018 în MONITORUL OFICIAL Nr. 18-26 art. 06 Data intrării în vigoare

În scopul atingerii unui înalt nivel al siguranței alimentelor și protecției consumatorilor, precum și în vederea realizării prevederilor Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat prin Legea nr. 112 din 2 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 185-199, art. 442), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Strategia în domeniul siguranței alimentelor pentru anii 2018-2022 (se anexează).
2. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului va prezenta Guvernului anual, pînă la data de 15 februarie, raportul de progres cu privire la implementarea Strategiei menționate.
3. Autoritățile responsabile de implementarea Strategiei nominalizate vor prezenta anual, pînă la data de 15 ianuarie, Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului informația privind executarea indicatorilor prevăzuți în Strategie.
4. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.
5. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr. 747 din 3 octombrie 2011 „Cu privire la aprobarea Strategiei în domeniul siguranței alimentelor pentru anii 2011-2015” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 170-175, art. 828), cu modificările ulterioare.

PRIM-MINISTRU Pavel FILIP

CONTRASEMNEAZĂ:

VICEPRIM-MINISTRU,

MINISTRUL ECONOMIEI

ȘI INFRASTRUCTURII Octavian CALMÎC

MINISTRUL FINANTELOR Octavian ARMAȘU

MINISTRUL AGRICULTURII,

DEZVOLTĂRII REGIONALE

ȘI MEDIULUI Vasile BÎTCA

Nr. 1150. Chișinău, 20 decembrie 2017.

STRATEGIA
ÎN DOMENIUL SIGURANȚEI ALIMENTELOR
PENTRU ANII 2018-2022

STRATEGIA ÎN DOMENIUL SIGURANȚEI ALIMENTELOR PENTRU ANII 2018-2022

Strategia în domeniul siguranței alimentelor pentru anii 2018-2022 (în continuare – *Strategie*) reprezintă o dezvoltare a prevederilor Strategiei în domeniul siguranței alimentelor pentru anii 2011-2015, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.747 din 3 octombrie 2011, și este în deplină concordanță cu Strategia națională de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2014-2020, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 409 din 4 iunie 2014, Strategia națională de sănătate publică pentru anii 2014-2020, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.1032 din 20 decembrie 2013, avînd ca obiectiv principal atingerea unui nivel înalt al siguranței alimentelor și al protecției consumatorilor, ținînd cont de diversitatea aprovizionării cu produse alimentare, accesarea la piețe de desfacere externe și asigurarea unei colaborări strînse și armonioase între autoritățile publice centrale.

Principiul de bază al politicilor privind siguranța alimentelor, stipulat în Legea nr.113 din 18 mai 2012 cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor, este aplicarea principiului „de la furcă la furculiță”, care include toate etapele lanțului alimentar, inclusiv: producerea hranei pentru animale; sănătatea plantelor; sănătatea, protecția și bunăstarea animalelor; producția primară; procesarea alimentelor, depozitarea, transportul, comercializarea, importul și exportul lor. În această abordare integrată, responsabilitatea primară pentru producerea alimentelor sigure, precum și pentru aplicarea legislației aferente le revine operatorilor din businessul alimentar. Totuși, un rol important îl au și alți subiecți implicați, atît autoritățile competente, cît și consumatorii. În gestionarea controalelor asupra produselor alimentare importante cercetările științifice bazate pe nivelul de risc științifice bazate pe nivelul de risc.

Prezenta Strategie descrie situația actuală în sectorul siguranței alimentelor și control alimentar din Republica Moldova, identifică avantajele, dezavantajele, oportunitățile și riscurile printr-o analiză de tip SWOT, definește obiectivul general și obiectivele specifice, problemele ce necesită intervenția Guvernului și identifică măsurile necesare în cadrul fiecărui domeniu, stipulînd clar responsabilitățile și termenele de executare.

Responsabilitatea pentru reglementarea politicii în domeniul siguranței alimentelor o poartă Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, fiind partajată parțial cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale sau cu alte instituții. Atribuțiile de implementare în domeniu sînt puse în competența Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Agenției Naționale pentru Sănătate Publică sau altor autorități publice centrale.

Capitolul I

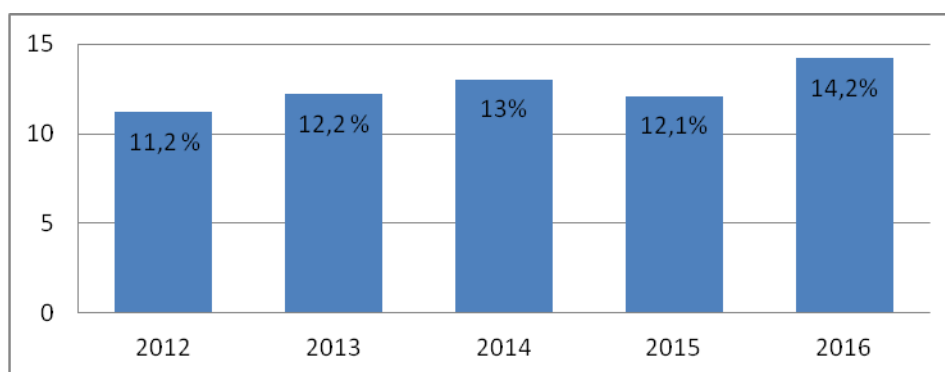
DESCRIEREA SITUAȚIEI ACTUALE ÎN DOMENIUL SIGURANȚEI ALIMENTELOR ȘI AL CONTROLULUI ALIMENTAR ÎN REPUBLICA MOLDOVA

1.1. Producția globală agricolă în Republica Moldova

Importanța globalizării și accesul pe piață al produselor autohtone, precum și importul acestora sînt alte aspecte importante ce au influențat elaborarea prezentei Strategii. În abordarea aspectelor de siguranță și gestionare a controlului produselor alimentare este important de menționat că Republica Moldova este membru al Organizației Mondiale a Comerțului. Astfel, este obligată să implementeze toate măsurile necesare pentru a se conforma prevederilor ce țin de măsurile sanitare și fitosanitare, barierele tehnice în calea comerțului și acordurile de facilitare a comerțului. Odată cu semnarea Acordului de Asociere RM-UE, Guvernul și-a asumat angajamentul de armonizare a legislației naționale cu legislația UE și la capitolul măsurilor sanitare și fitosanitare.

În procesul de elaborare a prezentei Strategii s-a ținut cont și de structura producției și a exporturilor agricole. Astăzi Republica Moldova dispune de un potențial agricol solid, iar companiile agricole sînt strategice pentru țară, constituind principalul pilon al economiei naționale.

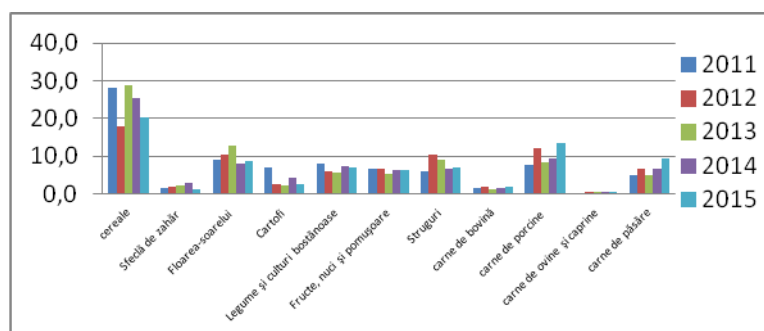
Cota agriculturii în produsul intern brut (PIB) al țării în anul 2016 a reprezentat circa 14,2%, înregistrînd o ușoară creștere comparativ cu anii precedenți, iar produsele agroalimentare constituie partea cea mai mare a exporturilor (50-60% anual).

Figura 1. Pondere în PIB a valorii adăugate brute în agricultură, 2012-2016

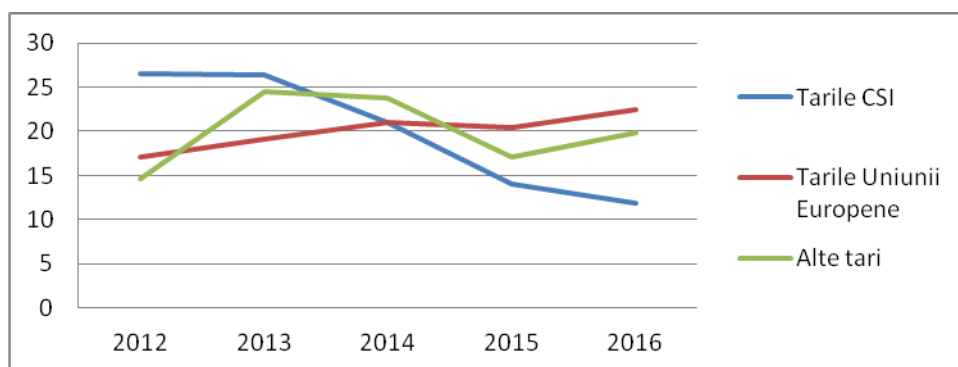
Sursa: Biroul Național de Statistică (2017)

Cea mai mare pondere în producția agricolă (care în 2015 a constituit 87%) o au șapte produse: cerealele, strugurii, legumele, fructele, laptele, carnea de porc și carnea de pasăre.

Figura 2. Structura producției agricole pe ramuri, în gospodăriile de toate categoriile
Sursa: Biroul Național de Statistică (2017)

În ceea ce ține de exporturi, principalii parteneri comerciali ai Republicii Moldova sînt UE și Comunitatea Statelor Independente (CSI). În ultimii cinci ani exporturile spre piețele UE au crescut considerabil, însă au scăzut cele spre piețele CSI. Drept urmare, începînd cu anul 2014, Uniunea Europeană a devenit principalul partener de export al țării noastre. În 2016 valoarea bunurilor destinate exportului în țările UE au însumat 1 332,4 mil. dolari SUA, respectiv în ianuarie-martie 2017 exporturile de mărfuri în UE au însumat 335,6 mil. dolari SUA (63,5% din totalul exporturilor). În același timp, exporturile pe piețele CSI s-au înjumătățit în ultimii ani, ridicîndu-se, în prezent, la o medie anuală de 400 mil. dolari SUA.

Figura 3. Exportul de produse pe anii 2012-2016
Sursa: Biroul Național de Statistică (2017)

Obiectivele principale ale prezentei Strategii sînt atingerea unui grad înalt al siguranței alimentelor și al încrederii consumatorului privind siguranța alimentelor prin diversitatea produselor alimentare, accesarea la piețe de desfacere externe și asigurarea unei colaborări strînse și armonioase între autoritățile publice centrale.

1.2. Cadrul normativ ce reglementează siguranța alimentelor

Legea nr.113 din 18 mai 2012 cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor asigură un cadru normativ aliniat la standardele internaționale și la cerințele de comunicare și gestionare a riscului. Legea stabilește instrumentele necesare pentru asigurarea

unui nivel înalt de protecție a sănătății omului și a intereselor consumatorilor în raport cu produsele alimentare, inclusiv practici echitabile în comerțul alimentar. Legea prevede abordarea trasabilității conform principiului „de la furcă la furculiță”, aplicabilă la toate etapele de producție, procesare și distribuire a produselor alimentare și hranei pentru animale, precum și obligațiile operatorilor din businessul alimentar în ceea ce privește conformarea la cerințele relevante, stabilite pentru produsele alimentare și hrana pentru animale, importurile și exporturile. De asemenea, aceasta stabilește și definește domeniile de competență ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale privind siguranța produselor alimentare.

Legea nr.221-XVI din 19 octombrie 2007 privind activitatea sanitar-veterinară stabilește principalele norme și cerințe sanitar-veterinare în Republica Moldova, drepturile și obligațiile statului, ale persoanelor fizice și juridice în procesul producerii, prelucrării, depozitării, transportului și comercializării animalelor vii și a produselor de origine animală. Scopul legii este asigurarea sănătății animalelor, prevenirea transmiterii de boli de la animale la om, realizarea siguranței produselor de origine animală destinate consumului uman, salubritatea și calitatea furajelor, testarea și autorizarea produselor medicinale de uz veterinar și a substanțelor utilizate în activitățile de diagnostic veterinar, protecția teritoriului țării față de bolile infecțioase prin organizarea activității sanitar-veterinare.

Legea nr. 78-XV din 18 martie 2004 privind produsele alimentare stabilește cadrul juridic referitor la producerea, prelucrarea și distribuirea produselor alimentare, precum și reglementează condițiile de bază privind circuitul acestor produse, inclusiv asigurarea inofensivității lui, în scopul ocrotirii sănătății omului, al protecției intereselor consumatorilor în ceea ce privește produsele alimentare și promovării unor practici echitabile în comerțul cu produse alimentare. Legea aplică tuturor produselor alimentare, inclusiv celor fortificate, cu destinație nutrițională specială, suplimentelor alimentare și altor feluri de produse alimentare destinate plasării pe piața internă. Aceasta nu se aplică materiei prime alimentare destinate utilizării în condiții casnice sau preparării, manipulării sau depozitării produselor alimentare la domiciliu în scopul consumului casnic privat, precum și produselor alimentare aflate în tranzit sau depozitate temporar ca bunuri ce tranzitează țara, în cazul în care acestea nu prezintă pericol pentru sănătatea omului sau pentru mediu.

În contextul modificărilor operate prin Decizia nr 1/2016 a Subcomitetului pentru măsuri sanitare și fitosanitare UE-Republica Moldova din 1 iunie 2016 de modificare a Anexei XXIV-B la Acordul de Asociere 2016/1074 , care, ulterior, pe plan național, a fost aprobată prin Decretul Președintelui nr.2027-VII din 13 aprilie 2016. Astfel, lista măsurilor sanitare și fitosanitare, ce cuprinde cca 241 de acte normative pe sectorul agroalimentar ce necesită să fie armonizate, care au fost incluse în capitolul IV titlul V din Planul Național de acțiuni privind implementarea Acordului de Asociere RM-UE în perioada 2017-2019, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1472 din 30 decembrie 2016.

1.3. Standardele și reglementările normative în sectorul alimentar

În Republica Moldova standardele și reglementările din sfera alimentară sînt, în mare parte, aliniate la cerințele UE. Mai exact, în sectorul alimentar național de către Organizația Internațională de Standardizare au fost adoptate circa 700 de standarde europene și internaționale, din care 482 sînt standarde UE. Aceste standarde se referă doar la metodele de testare, nu și la specificațiile produselor. Cealaltă parte a standardelor ține de vechile GOST-uri, utilizate în fosta URSS – în prezent în vigoare aproximativ 700, după ce 346 au fost anulate în anii 2014-2016. Aceste standarde GOST, deși sînt opționale și contravin actelor normative în vigoare (cum ar fi Regulile privind criteriile microbiologice pentru produsele alimentare, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.221 din 16 martie 2009, Normele privind controlul nitraților în produsele alimentare de origine animală, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.115 din 8 februarie 2013 „Privind controlul nitraților în produsele alimentare de origine vegetală”, Regulamentul sanitar privind contaminanții din produsele alimentare, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.520 din 22 iunie 2010). Dat fiind faptul că aceste standarde sînt încă în vigoare, industria tinde să le implementeze în detrimentul ultimelor cerințe normative, motivînd că primele sînt mai bine cunoscute. Este important de examinat utilitatea păstrării GOST-urilor, iar Institutul de Standardizare din Moldova, la propunerea autorității de reglementare, va retrage standardele inutile sau cele conflictuale.

Institutul de Standardizare din Moldova este responsabil de gestionarea sistemului informațional automatizat online „e-Standard”, care permite accesul online deplin la informațiile privind standardele naționale. În conformitate cu art. 16 alin. 1) din Legea nr. 20 din 4 martie 2016 cu privire la standardizarea națională, standardele moldovenești, europene, internaționale, interstatale și ale altor țări, inclusiv proiectele acestora, sînt considerate opere științifice în sensul Legii nr.139 din 2 iulie 2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe și sînt protejate prin dreptul de autor. Iar în temeiul art. 16 alin. (5) din Legea nr.20 din 4 martie 2016 cu privire la standardizarea națională, standardele moldovenești, inclusiv cele la care se fac referințe în actele normative, sînt disponibile publicului prin comercializarea acestora.

În prezent acest sistem informațional automatizat se află în faza de dezvoltare, în scopul asigurării, în mod controlat, a accesului online la standardele moldovenești. Implementarea acestei funcționalități va spori accesibilitatea și gradul de utilizare a standardelor, în special de către întreprinderile mici și mijlocii.

Potrivit angajamentelor pe care și le-a asumat odată cu aderarea la Organizația Mondială a Comerțului, Republica Moldova este obligată să-i înștiințeze pe membrii acestei structuri internaționale, prin intermediul Registrului Central de Notificare al Organizației, despre orice modificări operate în actele normative (aplicabile atît reglementărilor și cerințelor tehnice obligatorii, cît și celor opționale) ce ar putea crea bariere în calea comerțului. În acest context, a fost adoptată Hotărîrea de Guvern nr.560 din 1 august 2012 „Cu privire la centrele de notificare și informare ale Organizației Mondiale a

Comerțului”, care stipulează că orice notificare/standarde în domeniul măsurilor sanitare și fitosanitare și barierele tehnice în calea comerțului, elaborate de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și Institutul de Standardizare din Moldova, să fie remise Ministerului Economiei și Infrastructurii pentru notificarea ulterioară, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, a Organizației Mondiale a Comerțului.

Acordul de Asociere RM-UE face trimitere, în particular, la standardele Comisiei Codex Alimentarius, ca punct de referință pentru aspectele legate de sănătatea umană, și la cele ale Organizației Mondiale a Sănătății și a Convenției Internaționale pentru Protecția Plantelor. În acest context, pentru ca poziția unui stat să fie luată în considerare la elaborarea standardelor internaționale ale Comisiei Codex Alimentarius, este importantă participarea reprezentanților statului la activitățile acesteia. Republica Moldova a aderat la Comisia Codex Alimentarius în 1998, iar prin Hotărârea Guvernului nr.866 din 21 septembrie 1999 a fost instituit Comitetul Național Codex Alimentarius. Punctul național de contact al Comisiei în țara noastră este Agenția Națională pentru Sănătate Publică. Deși structura există, ea trebuie dinamizată și eficientizată în sensul informării subiecților implicați în activitățile ei, precum și contribuirea la elaborarea standardelor și recomandărilor Comisiei Codex Alimentarius. Este oportun și eficient ca secretarul Punctului Național de Contact Codex să facă parte din Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, întrucât aceasta este autoritatea administrativă subordonată Guvernului, responsabilă de implementarea politicii statului în domeniul de reglementare și control pentru siguranța alimentelor, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.51 din 16 ianuarie 2013 „Privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor”.

1.4. Managementul controlului în sectorul alimentar: cadrul instituțional, politicile de control asupra produselor alimentare (siguranță și calitate), strategia și mecanismul de guvernare

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor este autoritate subordonată Guvernului care asigură organizarea și coordonarea acțiunilor în domenii orientate spre siguranța alimentelor, precum și spre calitatea produselor alimentare, menținerea și ameliorarea bunăstării animalelor și a stării fitosanitare, întreținerea unui sistem de măsuri statale menite să asigure sănătatea animală și protecția plantelor, inofensivitatea materiei prime și a produselor alimentare obținute în urma prelucrării ei. Obiectivul general al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor este de a atinge un nivel înalt al siguranței alimentelor pe tot parcursul lanțului alimentar, de la producția de materie primă pînă la distribuția produselor alimentare către consumator.

Funcțiile de bază ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor în ceea ce privește siguranța produselor alimentare și a hranei pentru animale constau în asigurarea: controlului sanitar-veterinar și al bunăstării animalelor; controlului semincer; protecției și sănătății plantelor și a carantinei fitosanitare; siguranței biologice, chimice și fizice a produselor alimentare de origine animală

și nonanimală; sănătății animalelor; controlului bolilor contagioase la animale, zoonozelor și agenților epizootici; supravegherii și monitorizării producerii, importului, comercializării, utilizării și depozitării produselor fitosanitare; medicamentelor de uz veterinar și a fertilizatorilor; supravegherii și controlului reziduurilor de pesticide, fertilizatori, alți contaminanți sau a supravegherii calității produselor primare, a alimentelor și hranei pentru animale, precum și a altor domenii aferente siguranței alimentelor, sănătății animalelor și plantelor.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, conform Hotărîrii Guvernului nr.695 din 30 august 2017 „Cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului”, elaborează documente de politici, proiecte de acte normative în domeniul siguranței alimentelor și exercită funcția de fondator al Centrului Național de Verificare și Certificare a Producției Vegetale și Solului, precum și a Centrului Informațional Agricol, care este responsabil de implementarea strategiei e-Agricultură, administrarea sistemelor informaționale automatizate și gestionarea proceselor business din sectorul agroindustrial, inclusiv de eficientizarea funcțională a activităților Agenției.

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, prin intermediul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, asigură: identificarea, evaluarea managementul și comunicarea riscurilor în domeniul inofensivității produselor alimentare pentru sănătatea publică, a stării de sănătate și de nutriție a populației; prevenirea apariției bolilor provocate de produsele alimentare; cercetarea epidemiologică și înregistrarea izbucnirilor de boli provocate de produsele alimentare; supravegherea stării de sănătate și a nivelului de cunoștințe ale personalului privind normele de igienă în unități ce produc, prelucrează, depozitează, transportă și comercializează produse alimentare sau prestează servicii de alimentație publică; autorizarea și supravegherea pe piață a produselor alimentare noi, a suplimentelor alimentare, a produselor alimentare fortificate, a apelor minerale, a apei potabile din rețea, a mențiunilor nutriționale și de sănătate înscrise pe produsele alimentare, a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare, a aditivilor alimentari, a produselor alimentare pentru sugari și copii mici, a produselor cu destinație nutrițională specială; avizarea și supravegherea etichetării nutriționale a produselor alimentare.

1.5. Cadrul normativ național ce reglementează supravegherea și controlul

Activitățile de monitorizare, supraveghere și control sînt realizate în temeiul legilor și al hotărîrilor de Guvern. În general, aceste acte normative sînt armonizate cu legislația UE, în special cu Regulamentul (CE) nr. 822/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind controalele oficiale efectuate pentru a asigura verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate animală și de bunăstare a animalelor, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 165 din 30 aprilie 2004, și cu Regulamentul (CE) nr. 854/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 de stabilire a normelor specifice de

organizare a controalelor oficiale privind produsele de origine animală destinate consumului uman, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 139 din 30 aprilie 2004.

Totuși, astăzi există mai multe autorități publice centrale responsabile de monitorizarea, supravegherea și controlul activității operatorilor din businessul alimentar, responsabilități care le revin, în mare parte, Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și Agenției Naționale pentru Sănătate Publică. De aceea, este important ca activitatea acestora să fie armonizată și coordonată astfel încât să nu existe dublări ale controalelor.

În cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, planurile de control oficial sînt elaborate la nivel central în temeiul Legii nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător și al Legii nr.50 din 28 martie 2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor, iar implementarea acestora este executată de către subdiviziunile teritoriale. De asemenea, la nivel central, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor elaborează proceduri și instrucțiuni, elaborează și monitorizează implementarea planurilor naționale de monitorizare a reziduurilor, gestionează activitatea subdiviziunilor teritoriale în raport cu siguranța produselor alimentare de origine animală și vegetală; analizează și procesează datele și rapoartele lunare, trimestriale, semestriale și anuale expediate de subdiviziunile teritoriale; comunică permanent cu DG SANTE în vederea obținerii și menținerii statutului de țară aprobată pentru exportul produselor alimentare de origine animală pe piața UE.

Monitorizarea și supravegherea operatorilor din businessul alimentar este efectuată printr-o serie de metode și programe, care includ activități de monitorizare pentru indicii stabiliți, supraveghere, verificări documentare, inspecții la fața locului, prelevare și testare a probelor. În 2016 în Republica Moldova erau înregistrate 1 166 de unități de producție de origine animală și 729 de unități de producție de origine nonanimală, 12 180 de unități de distribuție și comercializare cu amănuntul a produselor alimentare, 336 de unități farmaceutice veterinare și 385 de unități de producție a hranei pentru animale. Suplimentar, mai existau 788 de unități de produse secundare pasibile de control.

Modul de efectuare a controalelor oficiale și supraveghere a produselor de origine animală și nonanimală, a unităților de comercializare cu amănuntul și de alimentație publică, a produselor farmaceutice de uz veterinar, a hranei pentru animale sînt prevăzute în Planul național multianual de control al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor. Sînt elaborate și planuri anuale de monitorizare a reziduurilor în ceea ce privește carnea roșie, produsele din carne, ouăle, mierea naturală și peștele.

În conformitate cu cerințele normative naționale, controlul oficial al unităților trebuie să fie executat în corelare cu analiza riscului. Însă programele de supraveghere pentru siguranța produselor alimentare de origine animală și nonanimală denotă că frecvența efectuării controalelor în unitățile de producere,

procesare, depozitare sau comercializare cu amănuntul nu este corelată cu nivelul de risc atribuit.

Agenția Națională pentru Sănătate Publică efectuează supravegherea de stat a sănătății publice în domeniul siguranței alimentelor în conformitate cu prevederile Legii nr.10-XVI din 3 februarie 2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice și în conformitate cu domeniile de competență indicate în Legea nr.78-XIV din 18 martie 2004 privind produsele alimentare și articolul 19 din Legea nr.113 din 18 mai 2012 cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor. Pentru toate domeniile de activitate și grupele de produse care țin de competența sa în domeniul siguranței alimentelor sînt elaborate regulamente sanitare armonizate cu rigorile naționale și internaționale și aprobate de către Guvernul.

1.6. Controlul importurilor

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor este responsabilă de controlul importurilor de animale vii, produse fitosanitare și produse alimentare. Procesul controlului importurilor prevede verificarea documentelor la sosirea încărcăturii, a identității mărfurilor, verificări fizice ale mărfurilor în depozitele interne (ale importatorului) unde bunurile sînt descărcate, verificări fizice de carantină fitosanitară pentru produsele vegetale, prelevarea probelor și testarea lor. Există și un sistem de inspectare a unităților de procesare în țara de export. Grație sprijinului extern, a fost elaborat un sistem de control al importului în funcție de nivelul riscului, care urmează să fie implementat de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor.

La momentul actual, posturile de control la frontieră dispun de mecanisme și condiții limitate pentru descărcarea mărfurilor și prelevarea probelor. Totuși, cu suportul Băncii Mondiale, a fost finalizată construcția a patru posturi de inspecție la frontieră (Tudora, Criva, Giurgiulești, Leușeni), care sînt dotate cu toate cele necesare pentru efectuarea controlului sanitar-veterinar și fitosanitar corespunzător și pentru prelevarea probelor în punctele de trecere a frontierei de stat. Este important de fortificat posturile implicate în controlul importului de produse alimentare.

1.7. Controlul exporturilor

Pentru produsele destinate exportului, eliberarea certificatului de conformitate sau de sănătate nu este obligatorie, el fiind oferit la solicitarea exportatorului sau a țării importatoare. Acesta este eliberat de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, în baza rezultatelor încercărilor de laborator ale probelor prelevate. Pentru produsele vegetale, printre parametrii testați se regăsesc nitrații, reziduurile de pesticide, metalele grele și alfatoxinele (în funcție de cerințele țării importatoare). În cazul produselor de origine animală, parametrii testării includ reziduurile de medicamente de uz veterinar, criteriile microbiologice etc.

Totodată, pentru monitorizarea activităților la punctele de trecere a frontierei de stat a fost implementat de către Agenția Națională pentru Siguranța

Alimentelor sistemul TRACES, în vederea certificării sanitar-veterinare a mărfurilor la export.

1.8. Capacitatea de acreditare a laboratoarelor

Laboratoarele din domeniul siguranței alimentelor se află în subordinea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului. Pe lângă acestea, există și laboratoare private. În scopul efectuării controlului oficial, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor folosește propriile laboratoare, contractând, la necesitate, laboratoare naționale sau internaționale. Desemnarea laboratoarelor pentru testarea probelor prelevate în decursul controalelor oficiale se face prin licitații publice. Una dintre condițiile de bază este deținerea acreditării conform standardului SM SR EN ISO/CEI 17025:2006, în cazul metodelor pentru care acestea vor fi desemnate să efectueze încercări de laborator ale probelor prelevate în cadrul controalelor oficiale.

Instituția Publică Centrul Republican de Diagnostic Veterinar (în continuare – *Centrul Republican de Diagnostic Veterinar*) (a fost desemnat drept laborator național de referință în temeiul Legii nr. 221 din 19 octombrie 2007 privind activitatea sanitar-veterinară, fiind subordonat Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor din punct de vedere administrativ și tehnic. Centrul Republican de Diagnostic Veterinar mai dispune de filiale în Dondușeni, Drochia și Cahul, din care doar filiala de la Dondușeni este acreditată pentru unele metode privind siguranța alimentelor de origine animală de către Centrul National de Acreditare din Republica Moldova „MOLDAC” (în continuare – MOLDAC). Pe lângă aceasta, și subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor au laboratoare care dispun de capacități de efectuare a testelor bacteriologice și serologice rapide pentru depistarea bolilor la animale, precum și pentru determinarea calității și siguranței produselor alimentare de origine animală și vegetală, însă acestea, la fel, nu sînt acreditate. Centrul Republican de Diagnostic Veterinar dispune de Laborator pentru Siguranța Alimentelor, care a fost acreditat cu succes (pentru opt metode) de către Asociația de Acreditare din România RENAR, eliberîndu-i certificatul de acreditare nr. LI 1125 din 9 martie 2017 valabil pînă pe 8 martie 2021.

În domeniul produselor vegetale, principalul laborator este Întreprinderea de Stat „Centrul Național de Verificare și Certificare a Producției Vegetale și Solului” (în continuare – *Centrul Național de Verificare și Certificare a Producției Vegetale și Solului*), care nu este desemnat cu regularitate de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor pentru a efectua controlul produselor alimentare. Acest lucru se explică prin faptul că desemnarea are loc prin licitație, drept urmare, nu întotdeauna, pentru efectuarea controalelor oficiale, este selectat acest laborator, chiar dacă este un laborator subordonat Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Agenția Națională pentru Sănătate Publică dispune de propriile laboratoare care sînt capabile să facă teste conform exigențelor UE, inclusiv analize multireziduale la pesticide, și

să determine un spectru larg de micotoxine, metale toxice și radionuclizi în produsele alimentare. Aceste laboratoare nu sînt, totuși, exploatate la capacitate maximă –majoritatea activităților de control asupra produselor alimentare au fost transferate la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor.

A fost elaborat un sistem informațional de management al laboratoarelor (în continuare – SI LIMS), destinat să acopere toate laboratoarele desemnate din țară, astfel încît, odată ce va fi operațional, sistemul să permită ca datele introduse la nivel local (laboratoare/institute naționale) să fie direct accesibile la nivel central. Aceasta va asigura un flux de date în totalitate digitalizat, prin colectarea, prelucrarea, depozitarea, transmiterea și prezentarea datelor. În iulie 2016 SI LIMS a fost implementat la Centrul Național de Verificare și Certificare a Producției Vegetale și Solului pe componentele sanitar-veterinar și al siguranței alimentelor. Acum urmează să fie implementat în celelalte laboratoare vizate.

În ultimul deceniu, în infrastructura de laborator din Republica Moldova au fost investite resurse financiare atît naționale, cît și din partea donatorilor, fapt ce a condiționat un excedent de laboratoare, dar și o exploatare insuficientă a unora dintre ele. În același timp, foarte multe laboratoare nu dispun de finanțare materială și consumabile necesare pentru operațiunile de rutină. De aceea, pornind de la managementul defectuos al laboratoarelor existente, este imperativă crearea unei rețele de laboratoare, raportate la necesitățile Republicii Moldova, asigurînd sustenabilitatea acestora prin alocarea mijloacelor financiare necesare și consolidarea capacităților, astfel încît acestea să devină rentabile și capabile să genereze venituri.

1.9. Eficiența Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor

În scopul creșterii eficienței Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, trebuie abordate două aspecte importante:

1) colaboratorii să posede cunoștințe actualizate și abilități în domeniile specifice, obținute prin autoperfecționare și instruirii planificate de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor;

2) conduita funcționarilor publici din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor să fie în conformitate cu prevederile Legii nr.158 din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, asigurîndu-se respectarea principiilor legalității, profesionalismului, transparenței, imparțialității, independenței, responsabilității, stabilității și loialității.

Este important de asigurat calitatea, uniformitatea, imparțialitatea și integritatea în efectuarea controalelor oficiale, garantînd astfel realizarea obiectivelor de siguranță a alimentelor și control asupra produselor alimentare prin intermediul măsurilor implementate.

Dezvoltarea profesională a funcționarilor publici se face în conformitate cu prevederile secțiunii 3 din Legea nr.158 din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. Cancelaria de Stat a Republicii Moldova, prin intermediul Registrului funcțiilor publice și al funcționarilor publici, monitorizează procesul de dezvoltare profesională continuă a

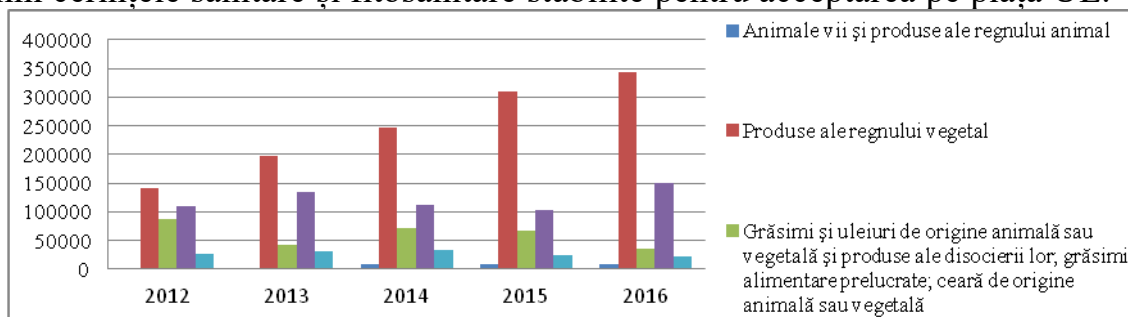
funcționarilor publici și duce o evidență a acestora în Registru. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor dispune de un plan multianual de instruire pentru dezvoltarea profesională a colaboratorilor săi, iar progresul este raportat anual. De asemenea, direcțiile de profil din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor dispun de planuri anuale de instruire destinate medicilor veterinari oficiali, medicilor veterinari de liberă practică împuterniciți, operatorilor din businessul alimentar ș.a.

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor asigură instruire personalului din subordinea sa, în special în ceea ce privește cerințele bazate pe analiza de risc pentru produse alimentare pasibile controlului oficial.

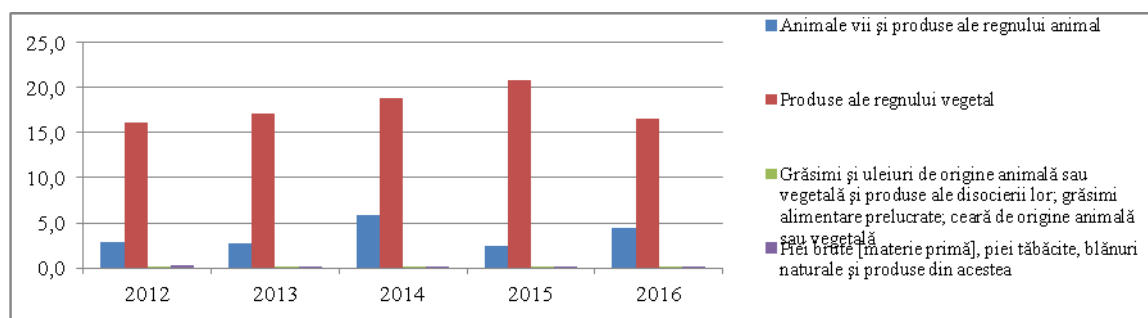
Cu toate că Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor reprezintă o agenție ce efectuează controale în domeniul sanitar-veterinar, al fabricării și utilizării furajelor și materialelor furajere, al fabricării și utilizării produselor farmaceutice și de uz veterinar, al protecției și sănătății plantelor, al controlului produselor de uz fitosanitar și fertilizanților, al siguranței, calității și igienei produselor alimentare, al supravegherii condițiilor de igienă în localurile publice, locurile de agrement și instituțiile de deservire, al controlului semincer, aceasta nu dispune, la momentul actual de o acreditare la standardul SR EN ISO/CEI 17020:2012. Astfel, în prezent, se depun eforturi substanțiale pentru obținerea acreditării, existând și un plan de acțiuni în acest sens, care este realizat în proporție de 75%.

1.10. Lanțul valoric alimentar și trasabilitatea

Republica Moldova este o țară exportatoare de produse agroalimentare, a cărei agricultură generează, din export, aproape jumătate din veniturile statului. Exportul se face preponderent către țările CSI (Federația Rusă și Ucraina) și cele ale UE. Exporturile de produse agroalimentare este reprezentat în mare parte de semințele oleaginoase, băuturile și băuturile alcoolice, fructele și nucile, cerealele și produsele preparate din legume, mierea. În cazul anumitor produse, precum cerealele, nucile și mierea, cota exporturilor Republicii Moldova în UE este mai mare decât în alte țări. Acesta este un indiciu că exportatorii noștri pot îndeplini cerințele sanitare și fitosanitare stabilite pentru acceptarea pe piața UE.

Figura 4. Exportul de produse agroalimentare pe anii 2012-2016 către UE (mil.dolari SUA)
Sursa: Biroul Național de Statistică, (2017)

Figura 5. Exportul de produse agroalimentare pe anii 2012-2016 către CSI (mii dolari SUA)
Sursa: Biroul Național de Statistică (2017)

Categoriile de produse mai importante sînt fructele și legumele proaspete, vinul, nucile, mierea, produsele de origine animală și cele de cofetărie. Operatorii din businessul alimentar, pentru a-și spori accesul pe piață, trebuie să implementeze cerințele prevăzute de ghidurile de bune practici (GAP, GMP, GAHP, GVP, HACCP), trasabilitatea și, după caz, lanțul frigorific. Nivelul de stabilire a riscurilor asociate siguranței alimentelor pe care le implică industria alimentară nu este unul tocmai bun, mai ales printre companiile mai mici. De aceea, necesare instruirii privind riscurile specifice și modul de abordare a acestora în vederea obținerii unui produs mai sigur. De asemenea, este nevoie de intensificat dezvoltarea și implementarea sistemelor de certificare atît pentru producția primară, cît și pentru comercializarea cu amănuntul. Investițiile în gospodăriile agricole și fabricile individuale sînt importante în sensul creării unei baze solide pentru ghidurile de bune practici agricole (GAP) și ghidurile de bune practici de producție (GMP), determinînd ulterior HACCP, GLOBAL-GAP, BRC și certificarea comerțului organic și echitabil, ceea ce va spori încrederea consumatorilor și importatorilor în calitatea produselor și va facilita accesul pe piață.

Un alt domeniu important este cel al gestionării subproduselor de origine animală nedestinate consumului uman. În prezent, în Republica Moldova nu există un cadru normativ univoc care să reglementeze acest domeniu, și nicio infrastructură care să facă față volumului colosal al acestora. În timp ce operatorii din businessul alimentar mai mari pot gestiona de sine stătător nimicirea subproduselor generate de activitatea acestora, întreprinderile mai mici și mai puțin dezvoltate necesită sprijinul statului. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor ar putea examina opțiunea susținerii unor parteneriate public-private pentru soluționarea acestei probleme.

Conceptul trasabilității produselor este important și necesar pentru retragerea sau rechemarea exactă și direcționată a produselor în cazul riscurilor determinate de incidente în siguranța alimentelor sau atunci cînd este necesar de validat anumite calificative, cum ar fi „organic”, „indicație geografică”, „halal” etc. De asemenea, trasabilitatea are un rol crucial în realizarea unui acces mai liber pe piața externă, în special pe cea a UE, care este destul de competitivă.

Conceptul trasabilității este reflectat în legislația națională privind produsele alimentare, în Legea nr.231-XVI din 20 iulie 2006 privind identificarea și înregistrarea animalelor și prevederile în art. 15 din Legea nr. 113 din 18 mai 2012 cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor. Totuși, acestea prevederi nu asigură în totalitate necesitățile de trasabilitate din țara noastră. De aceea, este importantă instruirea operatorilor din businessul alimentar în vederea punerii în aplicare a principiului trasabilității „de la furcă la furculiță”, astfel încât aceștia să îndeplinească atât cerințele impuse de actele normative naționale, cât și cerințele impuse de țările importatoare.

1.11. Analiza riscurilor pentru sănătatea animalelor, plantelor și alimentelor

Siguranța alimentelor și sănătatea publică sînt preocupări primordiale pentru fiecare țară, atât pentru consum intern, cât și pentru export. Faptul că o țară este în stare să identifice riscurile alimentare, să le monitorizeze și să le controleze pe întreg lanțul alimentar este un indicator al capacității acesteia de a garanta siguranța produselor alimentare pentru populația țării, dar și în cadrul fluxurilor comerciale de produse alimentare.

Agenția Națională pentru Sănătate Publică, cu susținerea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, este responsabilă de colectarea datelor privind toxiinfecțiile alimentare și de identificarea cauzelor acestora. În același timp, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor colectează datele privind reziduurile, contaminanții și contaminarea microbiană prin diversele sale programe de monitorizare și supraveghere. Datele colectate de ambele instituții sînt importante pentru analiza riscurilor și a surselor acestora, ceea ce ar permite luarea măsurilor preventive potrivite.

Ținînd cont de datele Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale cu privire la bolile diareice acute pentru perioada 2010-2016, anual se atestă circa 25-30 de focare, fiecare afectînd aproximativ 30-50 de persoane. Analiza datelor înregistrate în primele nouă luni ale anului 2016 denotă înregistrarea a 20 de focare de boli diareice acute de etiologie alimentară, care au afectat 280 de persoane, inclusiv 91 de copii. Deși la începutul anului 2016 cea mai mare parte a focarelor au fost înregistrate în gospodăriile casnice, în partea a doua a anului s-a înregistrat o creștere a numărului de focare în unitățile de alimentație publică (40%), doar 30% au fost raportate în condiții casnice, 25% – în instituții de învățămînt și de instruire a copiilor, iar un caz a avut loc la spital. Din totalul focarelor, cele mai multe toxiinfecții au fost transmise prin intermediul produselor alimentare (16 focare sau 80%), din cauza consumului produselor alimentare nesigure, în special al celor de origine animală (carne, produse din carne, mai ales de pasăre, ouă etc.) Principalele cauze ale focarelor de toxiinfecții alimentare au fost nerespectarea normelor tehnologice de preparare, păstrare, transportare sau distribuire a produselor alimentare, nerespectarea regulilor sanitar-igienice sau folosirea produselor alimentare din propriile gospodării în unitățile de alimentație publică.

În același timp, datele colectate de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor denotă impactul pe care îl au agenții patogeni capabili să provoace toxiinfecții alimentare în calitate de cauze majore ale bolilor diareice acute. Proportia izbucnirii focarelor de toxiinfecții alimentare a reprezentat 49,7-66% în perioada 2012-2015, înregistrând o creștere anuală a acestui indicator. În majoritatea cazurilor, agentul microbial ce determină izbucnirea focarelor a fost *Salmonella* (*S. enteritidis* și *S. typhimurium*) – opt focare de salmoneloză sau 40% în 2016. Unele focare au fost determinate de *Staphylococcus aureus*, de rotavirus sau de flora condiționat-patogenă (cîte trei cazuri fiecare). În ultimii câțiva ani, morbiditatea prin salmoneloză aproape că s-a dublat – de la 1125 de cazuri în 2009 pînă la 2352 de cazuri în 2014. În structura etiologică a salmonelozelor s-a observat creșterea proporției *S. enteritidis* (pînă la 80,7%), dovadă a activării patogenilor cauzatori de toxiinfecții alimentare, fapt datorat folosirii cărnii de pasăre și a ouălor.

Anual, Agenția Națională pentru Sănătate Publică efectuează investigații la salmoneloză în produsele alimentare și în mediul ambiant. S-a constatat că există o corelație între structura salmonelozelor depistate la oameni și în mediu. *S. enteritidis* reprezintă 95,6% din totalul salmonelozelor la oameni, comparativ cu 81,8% în mediu. În 2012-2015, din 60 și 133 de tulpini de salmoneloză depistate în mediul ambiant, 53-86,5% au fost depistate în produsele alimentare, inclusiv în carne și produse de carne (47-77%).

Pentru a soluționa problema numărului tot mai mare de focare determinate de specii *Salmonella*, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a elaborat și a pus în aplicare Programul național de control pentru *Salmonella*, axat pe monitorizarea situației epizootice a salmonelozei în sectorul păsărilor de curte și pe protecția oamenilor împotriva toxiinfecțiilor cu *Salmonella*. Se așteaptă ca programul să minimizeze problemele privind sănătatea umană și să reducă rata mortalității și costurile serviciilor de sănătate.

Datele Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, oferite de programele de monitorizare a agenților patogeni, a reziduurilor și contaminanților denotă că, în cazul produselor de origine vegetală, din 567 de probe testate în 2016, patru au fost pozitive la reziduuri de pesticide, iar 52 – la reziduuri de nitrați. În cazul probelor prelevate de la produsele de origine animală, majoritatea datelor provin de la carnea de pasăre (congelată sau proaspătă) și ouă.

Cele mai frecvent întâlnite probleme grave sînt bolile transmise prin alimente și apă, urmate de zoonoze. O problemă apărută recent este salmoneloza cauzată de diferite tulpini. Gradul de îngrijorare a consumatorilor în raport cu nivelurile de reziduuri de pesticide în produsele alimentare este unul mic, deși aceasta este important pentru exporturi, dat fiind riscul de refuz al mărfurilor de către țările importatoare. Un alt motiv de îngrijorare pentru exporturi îl prezintă reziduurile de medicamente de uz veterinar și micotoxine, cum ar fi alfatoxina, astfel datele privind refuzurile de importuri ale altor țări, în special membre UE, reprezintă sursă utilă de informații despre pericolele pe

care le prezintă toxiiinfecțiile alimentare și nivelul de risc pe care îl prezintă acestea în țara noastră.

1.12. Informare, educație, comunicare și instruire

Siguranța alimentelor este un domeniu specializat și numeroase instituții sînt implicate în acest proces – autoritățile publice centrale, operatorii din businessul alimentar pe întreg lanțul alimentar, consumatorii și instituțiile tehnologice și de cercetări științifice, acestea deținînd un rol important în garantarea siguranței produselor alimentare. De aceea, este important ca toți cei implicați să fie bine dotați pentru a-și putea exercita eficient atribuțiile.

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Agenția Națională pentru Sănătate Publică urmează a fi dotate cu cele mai avansate tehnologii pentru a putea aplica noile sisteme bazate pe analiza riscului, după cum o cere legislația națională și UE.

O problemă cu care se confruntă la momentul actual Guvernul este capacitatea redusă a funcționarilor publici (atît ca număr total, cît și în materie de competențe, fapt cauzat de fluctuația mare a cadrelor, determinată, la rîndul ei, de salariile modeste și lipsa motivației. Această situație generează unele lacune în activitatea Guvernului, în special a Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, atît la nivel central, cît și teritorial. Prin urmare, motivarea și instruirea personalului este un factor-cheie, care influențează calitatea serviciilor prestate de autoritățile publice centrale. Totodată, autoritățile publice centrale trebuie să consulte operatorii din businessul alimentar privind cerințele pe care aceste unități urmează să le îndeplinească atît pe piețele interne, cît și externe; să asigure instruirea acestora în domeniul diverselor tehnologii, al exigențelor și potențialelor riscuri în materie de siguranță a alimentelor, al standardelor internaționale și al obligațiilor față de Organizația Mondială a Comerțului. Aceasta implică nevoia de a crește competențele funcționarilor responsabili în toate sectoarele aferente.

După cum este stipulat în Legea nr.113 din 18 mai 2012 cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor, responsabilitatea primară pentru alimente sigure le revine operatorilor din businessul alimentar. De aceea, pentru a îndeplini cerințele existente, este important ca operatorii din businessul alimentar să înțeleagă pe deplin standardele, riscurile în producție și procesele lanțului valoric.

Responsabilitatea pentru instruirea și sensibilizarea operatorilor din businessul alimentar în privința cerințelor față de calitatea și siguranța produsului, precum și depozitarea, conservarea, plasarea lui pe piață etc. îi revine, în mare parte, Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, dar și altor autorități.

Deschiderea pieței europene este o oportunitate majoră și cunoașterea cerințelor acestei piețe cu privire la produsele alimentare este un factor primar în obținerea accesului la ea. Cerințele și standardele europene și din alte țări privind produsele alimentare de origine animală și vegetală sînt extinse constant, iar informația trebuie să ajungă la producătorii locali. Elaborarea de către Agenția

Națională pentru Siguranța Alimentelor a ghidurilor de bune practici în diverse sectoare este un sprijin important pentru operatorii din businessul alimentar. În unele domenii ghidurile în cauză deja au fost elaborate, însă se impune o implicare mai activă a asociațiilor de profil în elaborarea acestora.

Creșterea gradului de conștientizare a consumatorilor cu privire la siguranța și calitatea produselor alimentare, prin campanii de promovare continue și programe educaționale, trebuie să fie parte integrantă a prezentei Strategii. Aceste mesaje trebuie încadrate și în educația cu privire la siguranța alimentelor de la nivelul primar pînă la cel terțiar.

1.13. Sistemele informaționale existente în domeniul siguranței produselor agroalimentare: funcționarea și interoperativitatea

În ceea ce privește controlul managementului siguranței alimentelor, este absolut esențială funcționarea unor sisteme informaționale integrate, cu date accesibile în timp util, care să poată fi folosite pentru determinarea și gestionarea situației în acest domeniu. În prezent, Republica Moldova nu dispune de un sistem informatic integrat pentru controlul și gestionarea siguranței alimentelor. Fiecare minister are propriile sale sisteme informaționale care se află la o etapă primară de dezvoltare.

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor nu dispune, astăzi, de un sistem informațional integrat, care să acopere diversele aspecte ale atribuțiilor instituționale. Există anumite sisteme informaționale automatizate (cum ar fi cel pentru identificarea și înregistrarea animalelor – Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al animalelor”). Majoritatea datelor și informațiilor sînt colectate pe suport de hîrtie, cu transcrierea rezultatelor sub formă tabelară, folosindu-se aplicații software patentate, care nu permit ajustări sensibile ale aplicațiilor și ale planurilor de activități relevante. Respectiv, implementarea programelor de monitorizare în funcție de risc devine extrem de dificilă. Acțiunile coordonate între nivelul central și teritorial și ministerele/agențiile responsabile sînt birocratice, în special răspunsul la incidentele emergente ce implică produsele alimentare. În mare parte, datele sînt utilizate pentru raportarea anuală (uneori mai frecventă) a activităților.

La 10 aprilie 2017 a fost lansat Sistemul informațional automatizat „Managementul certificatelor fitosanitare,” care cuprinde înregistrarea operatorilor și eliberarea certificatelor fitosanitare la export din Republica Moldova. La 3 octombrie 2011, Guvernul a adoptat Programul strategic de modernizare tehnologică a guvernării, al cărui obiectiv este de a transforma Guvernul în unul mai transparent, mai eficace și mai receptiv prin intermediul investițiilor în tehnologii informaționale și implică toate autoritățile administrației publice centrale. În această ordine de idei, Î.Î. „Centrul Informațional Agricol” este responsabil de implementarea Programului strategic „e-Agricultură”, care include elaborarea sistemelor informaționale cu referință la activitățile Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, precum:

1) Registrul farmaciilor veterinare și al depozitelor medicamentelor de uz veterinar;

- 2) Registrul unităților din lanțul alimentară;
- 3) Registrul animalelor de companie;
- 4) Sistemul informațional „Alerta rapidă pentru produsele alimentare și furaje”;
- 5) Registrul unităților din lanțul furajer;
- 6) Sistemul informațional automatizat „Etichetarea produselor agricole”;
- 7) Registrul fitosanitar de stat.

Totuși, pînă în prezent, au fost înregistrate progrese foarte modeste în elaborarea și implementarea sistemelor informaționale în domeniu. În 2015 au fost elaborate două sisteme informaționale pentru Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor – Sistemul de management al informației de laborator (LIMS) și Sistemul de management al măsurilor strategice sanitar-veterinare (MMSV), care se află în proces de implementare.

Pentru utilizarea/valorificarea eficientă a datelor, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor va utiliza un sistem integrat de centralizare a informației din subdiviziunile sale, la nivel central și raional, punctele de control la frontieră și datele de laborator. Domeniile importante pentru sistemele informaționale ale Agenției vor include soluții de management al informațiilor de laborator, registre electronice, sisteme de supraveghere, sisteme de trasabilitate, sisteme de alertă, sisteme destinate automatizării fluxurilor de date și activităților cotidiene, soluții de gestionare a documentelor, sisteme de control al importurilor, sisteme de monitorizare și supraveghere, date privind bolile la oameni și legătura acestora cu bolile transmisibile de la animale la om.

Prin Hotărîrea Guvernului nr. 59 din 7 februarie 2017 „Cu privire la aprobarea măsurilor de punere în aplicare a sistemului rapid de alertă pentru alimente și furaje la nivel național” a fost transpus Regulamentul (UE) nr.16/2011 al Comisiei din 10 ianuarie 2011 de stabilire a măsurilor de punere în aplicare a sistemului rapid de alertă pentru alimente și furaje, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 006 din 11 ianuarie 2011. De asemenea, prin aceasta se pune în sarcina Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului de a elabora și prezenta spre aprobare, în conformitate cu prevederile legislației, Conceptul tehnic al Sistemului informațional automatizat de transmitere, recepționare și evidență a alertelor pentru alimente și furaje.

ANALIZA SWOT

Avantaje	Dezavantaje
1) Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor asigură organizarea și coordonarea acțiunilor în domenii orientate spre siguranța alimentelor (cu excepția produselor alimentare prevăzute la articolul 19 litera d) din Legea nr.113 din 18 mai 2012 cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor), precum și a calității produselor alimentare, menținerea și	1) suprapunerea controalelor în domeniul siguranței alimentelor; 2) planificarea și efectuarea controalelor nu este în corelare cu nivelul riscului și, drept urmare, frecvența controalelor oficiale nu este corelată cu nivelul de risc al operatorului; 3) armonizarea legislației este un proces lent și anevoios, adesea aceasta nu este reactualizată în concordanță cu legislația UE

ameliorarea bunăstării animalelor și stării fitosanitare, întreținerea unui sistem de măsuri statale menite să asigure sănătatea animală și protecția plantelor, inofensivitatea materiei prime și a produselor alimentare obținute ca rezultat al prelucrării lor; 2) armonizarea legislației la cerințele UE privind igiena și siguranța alimentelor; 3) existența unui laborator național de referință pentru sănătatea animală și siguranța alimentelor de origine animală, a două laboratoare regionale în domeniul sănătății animalelor și a unui laborator în domeniul siguranței produselor de origine animală; 4) existența Comitetului Național Codex Alimentarius cu statut de organ consultativ al Guvernului în problemele unificării cerințelor față de calitatea și inofensivitatea circuitului alimentar și ale propagării principiilor alimentației sănătoase în conformitate cu recomandările Comisiei Codex Alimentarius; 5) implementarea sistemului de management al calității; 6) intensificarea eforturilor de elaborare și implementare a unor politici în domeniul siguranței alimentelor	și se modifică frecvent, iar lacunele în implementarea legislației reprezintă o problemă și mai mare, inclusiv din cauza capacităților de implementare; 4) gradul redus de dotare cu tehnologii moderne și lipsa acreditării laboratoarelor de testare a calității produselor alimentare; 5) lipsa acreditării la standardul SR EN ISO/CEI 17020:2012; 6) absența sistemului de alertă rapidă; 7) lipsa unui plan de gestionare a crizelor în sectorul alimentelor și furajelor; 8) insuficiența resurselor umane; 9) lipsa sistemelor informaționale necesare unui management eficient al siguranței alimentelor; 10) lipsa cadrului normativ și a infrastructurii necesare gestionării subproduselor de origine animală nedestinate consumului uman
Oportunități	Riscuri
1) înlăturarea dublării controalelor și planificarea acestora în corelare cu riscurile persistente; 2) intensificarea relațiilor cu UE, care permit o apropiere explicită de cele mai bune practici europene, precum și o armonizare coerentă a legislației naționale cu cea a UE; 3) produsele alimentare vor deveni competitive atât pe piața internă, cât și pe piața externă; 4) utilizarea normelor Organizației Internaționale de Standardizare; 5) modernizarea sistemului autohton de management al calității, de inofensivitate a produselor alimentare, de sănătate a plantelor și animalelor; 6) îmbunătățirea climatului investițional	1) voința politică; 2) tergiversări în aprobarea cadrului legislativ și normativ din cauza procedurilor anevoioase de avizare de către alte autorități ale administrației publice; 3) progresul lent de tranziție de la sistemul de standarde bazat pe GOST-uri la unul bazat pe standardele internaționale tergiversează pătrunderea produselor alimentare autohtone pe piețele internaționale

Capitolul II

OBIECTIVELE GENERALE ȘI SPECIFICE

Viziunea Strategiei este atingerea unui nivel înalt al siguranței alimentelor și al protecției consumatorilor din Republica Moldova.

Obiectivul general al prezentei Strategii este atingerea unui nivel înalt al siguranței alimentelor și al intereselor consumatorilor privind siguranța alimentelor prin diversitatea aprovizionării cu produse alimentare și accesarea la piețe de desfacere externe, în special la cele din UE.

Obiectivele specifice:

1. Consolidarea cadrului legislativ și normativ și a standardelor – în aspecte ce țin de armonizare și de implementare – pentru a permite compatibilitatea cu cadrul Organizației Mondiale a Comerțului și integrarea economică în piețele UE.

2. Consolidarea managementului, Strategiei și guvernării în domeniul controlului produselor alimentare, pentru a asigura capacitatea și eficacitatea instituțiilor implicate, precum și o colaborare coordonată și armonizată între acestea, în vederea asigurării unei gestionări integrale a alimentelor pe întreg lanțul alimentară.

3. Elaborarea și implementarea procedurilor bazate pe analiza riscului atât pentru piețele interne, cât și pentru import/export, în vederea asigurării valorificării efective a resurselor și a gestionării mai bune a riscurilor.

4. Elaborarea și implementarea sistemului informatic integrat „e-ANSA” în scopul asigurării unui schimb operativ și sigur de date și fluxuri electronice de documente între instituții și țări, precum și perfectarea accelerată și transparentă a actelor permissive pentru operatorii din businessul alimentară.

5. Fortificarea procesului decizional în baza analizei riscurilor în ceea ce ține de capacitatea de testare, utilizare a datelor și informațiilor în procesul decizional și consolidarea bazei științifice a procesului decizional, inclusiv a capacităților de evaluare a riscurilor.

6. Consolidarea rolurilor și responsabilităților părților interesate de managementul controlului produselor alimentare pentru asigurarea înțelegerii adecvate și a competențelor în gestionarea siguranței alimentelor pe întreg lanțul alimentară.

Capitolul III

DEFINIREA PROBLEMELOR ȘI DOMENIILOR PRIORITARE DE INTERVENȚIE

Obiectivul specific 1. Consolidarea cadrului legislativ și normativ și a standardelor în aspecte ce țin de armonizare și de implementare, pentru a permite compatibilitatea cu cerințele Organizației Mondiale a Comerțului și integrarea economică în piețele UE

Definirea problemelor

1. Cadrul legal privind eligibilitatea pentru exporturi în țările UE este incomplet. Armonizarea impune elaborarea a încă circa 241 de acte. În plus, este necesară revizuirea legislației deja armonizate cu cerințele UE, pentru a o actualiza ținând cont de modificările din legislația comunitară, proces care, de asemenea, are loc cu tergiversări considerabile și într-un ritm lent.

2. Implementarea legislației deja armonizate decurge, în continuare, încet, fapt cauzat de capacitățile instituționale slabe de implementare a noilor acte normative, dar și pentru că noile acte sînt adoptate într-un ritm foarte lent.

3. În prezent, există circa 700 de standarde GOST, publicate de Institutul de Standardizare din Moldova, care, deși sînt opționale, în unele cazuri contravin actelor normative ce se conformează cerințelor UE. Industria tinde să implementeze standardele GOST existente în detrimentul ultimelor cerințe normative elaborate pe baza celor din UE. Aceasta se întîmplă deoarece standardele GOST sînt mai bine cunoscute de către industrii.

4. Nu sînt respectate în totalitate angajamentele pe care Republica Moldova și le-a asumat în contextul Acordurilor privind măsurile sanitare și fitosanitare (SPS) și barierele tehnice în calea comerțului (TBT), de înștiințare a Organizației Mondiale a Comerțului despre notificările/standardele elaborate de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale sau Institut.

Principalele măsuri și intervenții prioritare

1. Armonizarea și revizuirea continuă a actelor normative naționale cu legislația UE, pentru ajustarea acestora la modificările operate în actele UE de referință.

2. Evaluarea situației privind implementarea actelor normative curente armonizate cu legislația UE, identificarea cerințelor față de capacitățile necesare pentru implementarea acestora și definirea unui plan de acțiuni clar pentru acoperirea lacunelor identificate, precum și a altor necesități de implementare.

3. Retragerea standardelor conflictuale existente în prezent.

4. Fortificarea sistemului de notificare a Organizației Mondiale a Comerțului despre standarde (opționale și obligatorii), cu identificarea unui punct focal în cadrul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, responsabil de această sarcină, cu protocoale și responsabilități clar stabilite.

5. Fortificarea rolului Comitetului Național Codex Alimentarius și participarea acestuia în activitățile aferente ale Comisiei Codex Alimentarius, elaborarea unui manual de proceduri, revizuirea structurii, rolurilor și responsabilităților și transferul secretarului acesteia la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor.

Obiectivul specific 2. Consolidarea managementului, Strategiei și guvernării în domeniul controlului produselor alimentare, pentru a asigura

capacitatea și eficacitatea instituțiilor implicate, precum și o colaborare coordonată și armonizată între acestea, în vederea asigurării unei gestionări integrale a alimentelor pe întreg lanțul alimentar.

Definirea problemelor

1. Cu toate că a fost creată o singură autoritate competentă care să asigure controlul asupra întregului lanț alimentar – Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor – căreia i-au fost transferate majoritatea elementelor aferente gestionării controlului produselor alimentare, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale desfășoară în continuare unele activități în domeniul de control al siguranței alimentelor, în ceea ce privește aditivii alimentari, materialele ce vin în contact cu produsele alimentare, apa potabilă (până la robinet) și apele minerale naturale, alimentele pentru copii etc. În unele cazuri, aceasta generează audituri/controale multiple ale operatorilor din businessul alimentar. Un exemplu relevant, în contextul dat, este supravegherea implementării cerințelor igienice în unitățile de procesare a produselor alimentare, inclusiv controlul medical al personalului, activitate ce generează vizite de inspectare, pentru verificări similare, la operatorii din businessul alimentar, efectuate însă de către două instituții diferite, ceea ce provoacă dublarea controalelor și cauzează probleme pentru operatori.

2. O altă problemă identificată este integritatea funcționarilor din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor. Remunerarea poate fi un factor major în acest caz, însă este necesar de reexaminat și de pus un accent sporit și pe sistemele de valori interne ale instituției. Este o provocare ce trebuie examinată și pentru care, în timp, să fie elaborată o strategie internă.

3. Deși au fost elaborate acorduri de colaborare cu alte ministere/instituții, acestea încă nu au fost puse în aplicare de facto. Nu sînt abordate suficient domeniile aferente partajării datelor și schimbului de informații, instruirilor comune și activităților de comunicare în colaborare privind riscurile.

4. Nu sînt valorificate suficient avantajele pe care le prezintă acordurile de recunoaștere și înțelegerile cu țările terțe, precum cele din acordurile privind SPS și TBT, și necesită a fi examinate în continuare pentru valorificarea efectivă a resurselor. Totodată, trebuie de conștientizat faptul că siguranța alimentelor, în unele cazuri, poate fi asigurată mai bine cu sprijinul țărilor exportatoare.

5. Modificările operate la Legea nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător prevede transferul la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor al responsabilităților Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței în raport cu produsele alimentare. Aceasta necesită o planificare detaliată și o tranziție lină, dar și resurse suplimentare și instruirii adecvate pentru personalul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, deoarece noile activități s-ar putea dovedi o provocare pentru actualii colaboratori ai Agenției.

Principalele măsuri și intervenții prioritare

1. Fortificarea cooperării dintre Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională pentru Sănătate Publică sau dintre Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Serviciul Vamal, în temeiul acordurilor de cooperare semnate, cu punerea accentului pe operaționalizarea efectivă a acestor acorduri, pe abordarea aspectelor legate de partajarea informațiilor și datelor și pe instruirile comune și activitățile de comunicare a riscurilor, realizate în comun. O modalitate ar putea fi instituirea unei platforme unice pentru sănătate, pentru soluționarea problemelor în situații de rutină sau în urgențe.

2. Instituirea unui cod intern de conduită și o comisie disciplinară internă în vederea soluționării problemelor de integritate ale instituției. Urmează să fie elaborate și implementate sisteme motivaționale pentru angajați (avansări, oportunități de instruire/predare, vizite de studiu). Operatorii din businessul alimentar au nevoie de cerințe și proceduri clare.

3. Încheierea acordurilor de cooperare/recunoaștere a prevederilor cu alte țări cu interese comerciale sau tehnologice care să determine o valorificare mai bună a resurselor naționale și un control mai eficient asupra produselor alimentare.

4. Implementarea de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a sistemului de management al calității conform cerințelor SM SR EN ISO/CEI 17020:2013 și acreditarea acesteia ca organism de inspecție de către un organism de acreditare recunoscut internațional.

5. Elaborarea un sistem pentru analiza datelor, dat fiind faptul că politicile privind siguranța alimentelor sînt elaborate de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, iar Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor este responsabilă de implementarea lor (în raport cu controlul siguranței alimentelor), pentru a asigura realizarea efectivă a politicilor elaborate.

Monitorizarea trebuie să se bazeze pe indicatori de performanță repartizați în trei categorii:

1) realizarea obiectivului de bază – reducerea bolilor și conformarea din partea operatorului din businessul alimentar;

2) satisfacția consumatorului (studii sau mecanisme de colectare a opiniilor operatorilor și consumatorilor);

3) atingerea țintelor transformatoriale/intermediare – inspecții instruite, consultații prestate operatorilor etc.

6. Consolidarea abordării din perspectiva Sănătății Unice (One-Health) și elaborarea unei platforme pentru Sănătatea Unică, în scopul soluționării problemelor în situații de rutină sau de urgență, axate pe activități de atenuare și de gestionare a crizelor în raport cu activitățile pe domeniul măsurilor sanitare și fitosanitare.

Obiectivul specific 3. Elaborarea și implementarea procedurilor bazate pe analiza riscului atît pentru piața internă, cît și pentru

import/export, în vederea asigurării valorificării efective a resurselor și gestionării riscurilor

Definirea problemelor

1. O abordare bazată pe analiza riscului în controlul produselor alimentare nu a fost încă implementată în Republica Moldova, așa cum prevede legislația europeană. De asemenea, nu a fost efectuată divizarea operatorilor din businessul alimentar conform nivelului de risc. Drept urmare, programele de supraveghere pentru siguranța produselor alimentare de origine animală și nonanimală denotă că frecvența controalelor oficiale efectuate în unitățile de producere, prelucrare, depozitare și comercializare cu amănuntul este destul de mare și nu corelează cu nivelul de risc pe care îl comportă aceste unități.

2. Abordări depășite se folosesc și în domeniul supravegherii preparatelor farmaceutice de uz veterinar, astfel este necesară modernizarea sistemelor de înregistrare a respectivelor produse și fortificarea procesului de monitorizare a circulației lor.

3. Deși dezvoltarea profesională face parte din activitatea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, așa cum se întâmplă în multe alte domenii, angajaților le lipsesc competențele și instruirea necesare pentru îndeplinirea efectivă a sarcinilor, în special în domeniul controlului produselor alimentare bazate pe analiza de riscuri. Este o situație valabilă deopotrivă pentru personalul de nivel central și cel teritorial și din posturile de control la frontieră. De asemenea, colaboratorii Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor nu sînt informați suficient despre practicile din domeniul siguranței alimentelor, ceea ce nu le permite să-și exercite corespunzător atribuțiile de consiliere și îndrumare a operatorilor din businessul alimentar.

4. Posturile de control la frontieră nu dispun de dotări și condiții pentru descărcarea bunurilor și prelevarea probelor. Doar două din zece posturi (Criva și Tudora) sînt capabile să efectueze (din septembrie 2016) verificări depline și prelevarea probelor la frontieră. Așadar, este important de fortificat toate posturile implicate în importul de produse alimentare.

5. Inspecțiile importurilor de produse alimentare la frontieră nu au preluat încă abordarea în funcție de nivelul riscurilor. Acestea țin cont de riscurile ce derivă din categoriile de produse alimentare, însă nu abordează alți factori, cum ar fi controlul prefrontalier din țările exportatoare sau programele puse în aplicare de către importatori. Metodologia de evaluare a riscurilor la import și documentele operaționale au fost elaborate cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, implementarea acestora a fost inițiată în decembrie 2016. Noua abordare va determina o serie de reforme procedurale (referitoare la rolul și activitatea inspectorilor de frontieră și a laboratoarelor), care necesită să fie adoptate de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor.

6. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor emite diverse certificate, atât pentru uzul național, cât și pentru exporturi. Acestea continuă să se bazeze pe testarea produsului final, și nu pe implementarea de către operatorii din businessul alimentar a bunelor practici/HACCP.

7. Elaborarea unui model bazat pe riscuri pentru comerțul stradal, inclusiv a procedurilor pentru combaterea acestuia și nimicirea produselor confiscate.

8. Nu sînt clar definite supravegherea epidemiologică și corelarea cauzei cu sursa alimentară, în particular în aspect de coordonare între Agenția Națională pentru Sănătate Publică și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor. Mai mult decît atît, riscurile determinate prin supraveghere epidemiologică nu sînt suficient confirmate prin datele monitorizării.

9. Programele de monitorizare a patogenilor, reziduurilor și a contaminanților sînt aplicate doar la un număr limitat de produse alimentare (cele exportate în UE), nu și pentru cele destinate consumului intern sau exporturilor în alte țări. Este important ca astfel de programe să fie implementate pentru toate produsele alimentare, în special pentru alimentele destinate copiilor.

10. O parte componentă a mecanismului de depistare precoce a toxiinfecțiilor alimentare sau a nerespectării siguranței alimentelor poate fi un sistem național de alertă în domeniul siguranței alimentelor, interconectat cu sistemul RASFF din UE. Deocamdată, un astfel de sistem la nivel național nu a fost instituit. La fel de importantă este legătura cu INFOSAN (Rețeaua Internațională a Autorităților din domeniul Siguranței Alimentelor) a Organizației Mondiale a Sănătății și Organizației pentru Alimentație și Agricultură. Pentru aceasta, trebuie de creat o rețea națională între diverse autorități publice centrale, precum și la nivel teritorial. Un astfel de sistem național nu a fost încă instituit.

Principalele măsuri și intervenții prioritare

1. Evaluarea situației privind implementarea atît legislației curente deja armonizate la legislația UE, cît și a celei ce urmează să fie adoptată, cu identificarea nevoilor de capacități pentru implementarea acestora și cu un plan clar de acțiuni pentru acoperirea lacunelor, inclusiv orice nevoi suplimentare pentru implementare.

2. Evaluarea capacităților curente și implementarea sistemelor de control în funcție de riscuri.

3. Elaborarea sistemelor/procedurilor bazate pe analiza riscului (inclusiv activitatea de planificare bazată pe analiza riscului) și fișelor de evaluare pentru monitorizarea alimentelor produse în cadrul țării, a produselor alimentare de import și de export, precum și controlul oficial al operatorilor din businessul alimentar (inclusiv al importului) bazată pe analiza riscului. Sistemul pentru importuri va ține cont, de asemenea, de controalele frontaliere și de programele instituite de țările exportatoare.

4. Consolidarea și modernizarea domeniului de supraveghere a produselor farmaceutice de uz veterinar, inclusiv circulația medicamentelor.

5. Fortificarea posturilor de control la frontieră în ceea ce ține de dotare și de condiții pentru efectuarea întregului spectru de verificări, elaborarea procedurilor și implementarea acestora pentru operațiunile de importuri și exporturi.

6. Revizuirea diverselor formate de certificate pentru uz intern, inclusiv folosirea acestora și optimizarea într-un singur format în conformitate cu cerințele UE.

7. Revizuirea procedurii de eliberare a certificatelor de uz intern și pentru export, pornind de la monitorizarea operatorului din businessul alimentar în ceea ce privește implementarea bunelor practici și HACCP, nu doar pe baza inspecției și a testării produsului final.

8. Elaborarea unui plan de creștere a competențelor resurselor umane, cu implementarea acestuia la nivel național, teritorial sau de posturile de control la frontieră (axat inclusiv pe verificări, abordări bazate pe riscuri, siguranța alimentelor, trasabilitate GMP/GAP/HACCP etc.)

9. Fortificarea/elaborarea programelor de monitorizare microbiană, a reziduurilor și a contaminanților în cazul unui șir de parametri pentru produsele animale și vegetale, alimentele fortificate și hrana pentru animale.

10. Fortificarea/elaborarea programelor de monitorizare microbiană, a reziduurilor și a contaminanților în cazul unui șir de parametri pentru produsele animale și vegetale, produsele pentru sugari și copii, alimentele fortificate și hrana pentru animale.

11. Fortificarea sistemelor de supraveghere a toxiinfecțiilor alimentare, cu o coordonare mai bună între Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Agenția Națională pentru Sănătate Publică, ceea ce va permite stabilirea legăturii cu alimentele ce au servit drept sursă și investigarea cauzei determinante a problemelor din domeniul siguranței alimentelor.

Obiectivul specific 4. Elaborarea și implementarea sistemului informațional integrat „e-ANSA”

Obiectivul dat ține de crearea unei infrastructuri informaționale și este crucial pentru realizarea unor fluxuri electronice interne de documente și a diferitor registre în vederea asigurării unui schimb sigur de date între instituții și țări, precum și a perfectării accelerate și transparente a actelor permissive pentru operatorii din businessul alimentar.

Definirea problemelor

În prezent, în țară nu există niciun sistem informațional integrat în raport cu controlul și gestionarea siguranței alimentelor. Fiecare minister dispune de propriile sisteme, care, de asemenea, sînt la o etapă primară de dezvoltare. Nici Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor nu dispune de un sistem informatic integrat ce ar aborda diversitatea aspectelor atîta timp cît datele de la subdiviziunile teritoriale parvin pe suport de hîrtie. Existența unor sisteme informaționale pentru utilizarea adecvată a volumului mare de metadate este crucială, mai ales în procesul decizional bazat pe riscuri. Implementarea soluțiilor informaționale în procesul de control al siguranței alimentelor reprezintă, de asemenea, un element de bază în abordarea aspectelor de

guvernare în acest domeniu, diminuând riscurile pentru periclitarea reputației Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

Principalele măsuri și intervenții prioritare

1. Operarea modificărilor necesare la Hotărârea Guvernului nr. 51 din 16 ianuarie 2013 „Privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor” prin prisma necesității elaborării conceptului de sistem informațional integrat „e-ANSA”.

2. Elaborarea și implementarea infrastructurii informaționale la nivel central pentru Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, subdiviziunile teritoriale, posturile de control la frontieră, laboratoare etc.

3. Implementarea Sistemului informațional integrat „e-ANSA”, cu instruirea angajaților Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

4. Elaborarea procedurilor interne în conformitate cu fluxul automatizat/electronic al documentelor pentru toate domeniile de activitate ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, fluxul de documente pe suport de hârtie va fi evitat atunci când documentul este disponibil în sistemul integrat „e-ANSA”.

Obiectivul specific 5. Fortificarea abordărilor bazate pe analiza riscului în procesul decizional în ceea ce ține de capacitatea de testare, utilizare a datelor și informațiilor în procesul decizional și consolidarea bazei științifice a procesului decizional, inclusiv a capacităților de evaluare a riscurilor

Datele reprezintă un indicator important pentru evaluarea nivelului țării în ceea ce privește realizarea obiectivelor din domeniul siguranței alimentelor, implicit al produselor alimentare neconforme și, de asemenea, în procesul decizional bazat pe analiza riscurilor. Obiectivul dat pune accent pe consolidarea sistemelor de gestionare a datelor și informațiilor, consolidarea capacității laboratoarelor și a bazei științifice a procesului decizional, inclusiv utilizarea datelor în scop de evaluare a riscurilor.

5.1. Consolidarea sistemelor de gestionare a datelor și informațiilor

Definirea problemelor

În prezent, datele, așa cum sînt definite în activitățile de evaluare și gestionare a riscurilor, sînt prezentate pe suport de hârtie și nu sînt folosite eficient în procesul decizional. Este important ca sistemul să capteze aceste date, ceea ce va permite folosirea informației în timp util, pentru decizii bazate pe dovezi și riscuri și pentru procesul de planificare.

Principalele măsuri și intervenții prioritare

1. Elaborarea sistemelor informaționale și operaționalizarea acestora pentru domeniile de competență ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, începînd cu evaluarea necesităților de date. Datele vor include înregistrările și scorurile operatorilor din businessul alimentar, informațiile

privind refuzurile, retragerile și rezultatele monitorizării (programele de monitorizare a reziduurilor, agenților patogeni și contaminanților), datele de supraveghere a toxiinfecțiilor alimentare, datele privind testările, necorespunderea importurilor sau datele din sistemului rapid de alertă pentru alimente și furaje la nivel național sau UE (RASFF/INFOSAN etc.). Sistemul informațional trebuie să fie conectat la toate autoritățile publice centrale în conformitate cu prevederile art.19¹ alin.(2) din Legea nr.113 din 18 mai 2012 cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor.

2. Planificarea și luarea deciziilor privind gestionarea riscurilor, pe baza datelor disponibile în timp util și nu din copiile imprimate ale rapoartelor din teritoriu, care, deseori, sînt depășite sau prezentate cu întârzieri. Inițierea analizei periodice a datelor din sistemul informațional, urmînd a fi folosite pentru identificarea dinamicii și creșterii performanței în timp.

3. Fortificarea legăturilor atît cu sistemul TRACES, RASFF și INFOSAN, cît și cu sistemele informaționale folosite în comerțul cu țările CSI.

5.2. Consolidarea capacității și dotării laboratoarelor în vederea sporirii capacității analitice a acestora (abordarea tuturor aspectelor, cum ar fi echipamentul, metodologia, forța de muncă, disponibilitatea resurselor); îmbunătățirea credibilității prin implementarea sistemelor de management al calității și acreditarea laboratoarelor (SM SR EN ISO/CEI 17025:2006), de rînd cu implementarea sistemelor informaționale prin LIMS sau altele.

Definirea problemelor

1. În Republica Moldova există mai multe laboratoare pentru testarea produselor alimentare. Totuși, capacitatea acestora este utilizată insuficient, în timp ce tehnologiile aflate în dotarea lor nu sînt întreținute și modernizate corespunzător. Tocmai de aceea, se impune o decizie clară privind utilizarea optimală a laboratoarelor publice. Un exemplu în acest sens este Centrul Național de Verificare și Certificare a Produselor Vegetale și Solului din subordinea Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, care este nevoit să treacă, anual, prin sistemul de licitații publice pentru a fi desemnat spre utilizare în scopurile controlului oficial de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor. Drept urmare, acest laborator nu este desemnat în fiecare an pentru efectuarea testărilor, din care motiv nu poate investi mai mult în echipament și personal, iar capacitatea sa nu este valorificată la maximum. Pentru unele activități de control al produselor alimentare sînt folosite și cîteva dintre laboratoarele subordonate Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

2. Laboratorul național de referință în domeniul sanitar-veterinar și al siguranței produselor alimentare este Centrul Republican de Diagnostic Veterinar, care nu este complet dotat cu cel mai modern echipament pentru testarea parametrilor din domeniul siguranței alimentelor, iar Centrul Național de Verificare și Certificare a Producției Vegetale și Solului nu este capabil să

testeze toți parametrii din domeniul siguranței alimentelor, cum ar fi reziduurile de pesticide, metalele grele, organisme modificate genetic etc.

3. Achizițiile consumabilelor pentru laboratoare durează prea mult din cauza procedurilor anevoioase și birocratice, iar alocările financiare pentru acestea nu sînt suficiente.

4. O altă problemă o reprezintă salariile colaboratorilor laboratoarelor din domeniul public, care sînt comparativ mai mici față de cele din domeniul privat, astfel lipsește motivația.

5. Pentru multe sectoare nu au fost identificate laboratoarele de referință, iar rolul acestora nu este clar definit. În cazul rezultatelor divergente ale testelor efectuate de diferite laboratoare, nu va fi posibil de adoptat o decizie clară privind rezultatul final. De asemenea, nu există opțiuni pentru consultarea altor laboratoare în caz de probleme. Lipsește sistemul pentru dezvoltarea și întreținerea materialelor de referință standard, testarea competențelor etc.

6. Sistemul LIMS a fost realizat cu sprijinul financiar al Băncii Mondiale, însă, deocamdată, este implementat doar parțial în laboratoarele Centrului Republican de Diagnostic Veterinar și urmează a fi implementat și în alte laboratoare.

7. Personalul nu este suficient de instruit în materie de echipamente sau metode de testare contemporane, inclusiv în domenii precum măsurarea incertitudinii, ceea ce nu le permite îndeplinirea efectivă a sarcinilor sale.

8. Dat fiind faptul că laboratoarele sînt acreditate de MOLDAC, care încă nu este membru al Acordului de recunoaștere multilaterală cu cooperarea europeană pentru acreditare (în continuare – *EA MLA*), Laboratorul Siguranța Alimentelor din cadrul Centrului Republican de Diagnostic Veterinar este acreditat internațional din martie 2017 pe 8 metode. Astfel, testarea produselor destinate exportului în UE va fi efectuată la unii indicatori în afara țării.

Principalele măsuri și intervenții prioritare

1. Evaluarea detaliată a laboratoarelor privind capacitățile necesare și capacitatea curentă disponibilă în domeniul siguranței alimentelor și al sănătății animale și vegetale, cu fortificarea rețelei de laboratoare pentru controlul siguranței alimentelor. Această evaluare va viza Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și alte laboratoare din sectorul public, și ar putea să abordeze consolidarea laboratoarelor.

2. Sistemul de desemnare a laboratoarelor va fi revizuit pe baza evaluării, cu elaborarea unui sistem de rețele, din care să facă parte și laboratoare de referință, cu definirea responsabilităților acestora în aspect de instruire, teste de competență, materiale de referință standard etc.

3. Fortificarea Centrului Republican de Diagnostic Veterinar, în special, parametrii din domeniul siguranței alimentelor, cu dotarea acestuia cu echipament modern.

4. Fortificarea Centrului Național de Verificare și Certificare a Produselor Vegetale și Solului, cu accent pe parametrii din domeniul siguranței alimentelor

(reziduurile de pesticide, metalele grele, organismele modificate genetic, secvențierea ADN), precum și desemnarea acestuia pentru controale oficiale cu statut permanent. Ca parte a procesului de desemnare, între Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Centrul Național de Verificare și Certificare a Producției Vegetale și Solului ar putea fi semnat un acord de colaborare care să permită utilizarea cu regularitate a acestui laborator pentru produsele vegetale. Alternativ, laboratorul va trebui să fie transferat la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor.

5. Evaluarea și implementarea unui model economic adecvat pentru toate laboratoarele din domeniul public ca unități economice independente, în scopul creșterii autonomiei operațiunilor acestora (inclusiv achiziții, recrutări etc.), eventual, pentru ca ele să poată beneficia de o mai mare autonomie, ar putea fi examinat modelul laboratorului Centrului Național de Verificare și Certificare a Producției Vegetale și Solului.

6. În mai multe sectoare este necesară identificarea laboratoarelor de referință, cu definirea clară a responsabilităților acestora, cum ar fi instruirea, elaborarea și întreținerea materialelor de referință standard, testarea competențelor etc.

7. Laboratoarele vor fi supuse acreditării SM SR EN ISO/CEI 17025:2006 pentru toți parametrii relevanți, în special pentru exporturile spre UE.

8. Instruirea personalului de laborator în domeniile identificate, inclusiv în materie de incertitudine a măsurărilor, parametri de testare, sisteme de asigurare a calității, echipamente contemporane, LIMS etc.

9. Este imperativ ca MOLDAC să devină, cât mai repede posibil, membru al EA MLA, fapt care va permite laboratoarelor acreditate să fie recunoscute în UE.

5.3. Consolidarea capacității de evaluare a riscurilor și crearea unei comisii de evaluare a riscurilor

Definirea problemelor

Evaluarea riscurilor este necesară pentru prezentarea opiniei independente, argumentate științific, și a contribuțiilor la abordările normative și intervențiile bazate pe dovezi în domeniul siguranței alimentelor. Actuala structură și capacitate de evaluare a riscurilor din țară este insuficientă și chiar dacă există anumite activități izolate în acest sens, ele nu sînt realizate de o manieră independentă și nu sînt structurate sistematic.

Principalele măsuri și intervenții prioritare

1. Evaluarea și identificarea capacității curente de evaluare a riscurilor din Republica Moldova.

2. Identificarea unui grup de experți care vor servi în calitate de evaluatori ai riscurilor, cu instituirea unei comisii ce va oferi opinii independente, argumentate științific pe diferite subiecte și probleme cu care se confruntă subiecții din domeniul siguranței alimentelor, de la caz la caz.

3. Asigurarea instruirii adecvate a tuturor evaluatorilor identificați.

4. Stabilirea procedurii de evaluare a riscurilor și a condițiilor necesare pentru efectuarea acesteia.

5. Înființarea unei comisii de evaluare a riscurilor (în continuare – *Comisie*) cu drepturi depline. Funcția principală a Comisiei va consta în prezentarea opiniei științifice independente și a contribuțiilor la abordările normative și intervențiile argumentate științific în domeniul siguranței alimentelor, inclusiv în situații de criză. Toate solicitările de opinii științifice sau de evaluare a riscurilor în domeniul siguranței alimentelor din partea autorităților relevante vor fi expediate în atenția acestei Comisii. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și Academia de Științe a Moldovei va identifica un grup de evaluatori ai riscurilor și va organiza un sistem de evaluare a riscurilor în funcție de subiect și opțiuni manageriale privind problemele identificate. De asemenea, Comisia va activa astfel încât să asigure documentarea centralizată a evaluărilor riscurilor.

6. Consolidarea rolurilor și responsabilităților părților interesate de managementul controlului produselor alimentare

Definirea problemelor

1. Nivelul de înțelegere de către operatorii din businessul alimentar a riscurilor asociate siguranței alimentelor nu este unul foarte înalt, în special printre operatorii mici și mijlocii. De asemenea, operatorii din businessul alimentar, întreprinderile mici și mijlocii nu cunosc procedurile și cerințele pe care trebuie să le îndeplinească.

2. În conformitate cu prevederile Regulilor generale de igienă a produselor alimentare, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.412 din 25 mai 2010, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor în colaborare cu asociațiile de profil elaborează ghiduri naționale de bune practici, care urmează a fi implementate de operatorii din businessul alimentar.

3. Întreprinderile mici și mijlocii necesită sprijin din partea statului sub formă de subvenții pentru infrastructură, implementarea calității, testare, activități promoționale, marketing etc.

4. Gradul de conștientizare a consumatorilor și a publicului larg privind siguranța alimentelor nu este unul prea mare, iar o abordare axată pe sensibilizarea publicului în domeniul siguranței alimentelor, de facto, nu există.

5. În prezent, nu există niciun sistem centralizat de colectare a subproduselor de origine animală nedestinate consumului uman și de nimicire a acestora. În timp ce întreprinderile mai mari pot gestiona de sine stătător aceste subproduse, cele mici și mijlocii necesită sprijin din partea Guvernului.

Principalele măsuri și intervenții prioritare

1. Elaborarea unei regulamente de comunicare a riscurilor, axată pe obiective, roluri, mecanisme de coordonare, mesaje și ținte.

2. Stabilirea unei proceduri exhaustive pentru operatorii din businessul alimentar, importatori și exportatori, acoperind întreg spectrul de cerințe normative, proceduri ce urmează să fie implementate de ei prin sistemul de „ghișeu unic”.

3. Identificarea domeniilor în care există necesitatea elaborării ghidurilor de bune practici (miere, ouă, fructe și legume, nuci etc.), ulterior elaborarea acestora, inclusiv a unor ghiduri simplificate pentru întreprinderile mici și mijlocii, în special în sectorul alimentației publice, unde riscul ar putea fi mai mare, dat fiind numărul impunător al acestora.

4. Evaluarea necesităților de instruire pentru operatorii din businessul alimentar la toate etapele de producere, bazată pe evaluarea nevoilor prioritare în materie de regulamente GAP, GVP, GAHP, GMP și HACCP, GI și, în special, din businessul mic și mijlociu. Sprijinul poate fi orientat spre infrastructură, implementarea inițiativelor privind calitatea, procesul de testare, activitățile promoționale, marketing etc.

5. Susținerea operatorului din businessul alimentar în înțelegerea și implementarea conceptului de trasabilitate.

6. Elaborarea/susținerea creării standardelor și schemelor de certificare acreditate pentru diverse sectoare, inclusiv a standardelor comerciale pentru calitatea fructelor și legumelor proaspete, indicațiile geografice, ghiduri de bune practici (GAP/GVP/GAHP).

7. Elaborarea cadrului normativ, a infrastructurii și a procedurilor pentru gestionarea subproduselor de origine animală nedestinate consumului uman din industria alimentară, inclusiv colectarea și nimicirea acestora.

8. Elaborarea și implementarea campaniilor axate pe informarea consumatorilor de rând, cu elaborarea și implementarea unui program cu privire la campaniile de informare prin intermediul mass-mediei.

9. Încorporarea programelor de siguranță a alimentelor în curriculumul educațional privind siguranța alimentelor, de la nivelul primar până la cel terțiar, în scopul familiarizării publicului, de la o vîrstă fragedă, cu domeniul siguranței alimentelor.

Capitolul IV

ESTIMAREA IMPACTULUI ȘI COSTURILOR

Supravegherea implementării prezentei Strategii se află în responsabilitatea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, care va servi în calitate de organ de coordonare, executare și consultare. Responsabilitatea pentru implementarea prezentei Strategii o poartă autoritățile publice centrale indicate în dreptul fiecărei acțiuni.

Planul de acțiuni este principalul instrument de implementare a prezentei Strategii. Acesta formulează acțiunile practice întreprinse pentru fiecare obiectiv specific, termenele de realizare, instituțiile responsabile, costurile de implementare, indicatorii de progres și procedurile de raportare și evaluare, care

vor fi principalul mecanism de monitorizare a implementării prezentei Strategii și a impacturilor exercitate de ea.

Principalele impacturi preconizate ale prezentei Strategii sînt:

1) cadru legislativ și normativ armonizat cu cerințele UE și internaționale, generînd produse sigure și un acces mai liber la piețele externe;

2) coordonare sporită între autoritățile publice centrale, determinînd o eficiență mai mare și o povară administrativă mai mică pentru operatorii din businessul alimentar;

3) resurse pentru controlul produselor alimentare utilizate efectiv și riscuri gestionate mai bine;

4) date pentru monitorizarea riscurilor și a procesului decizional în domeniul siguranței alimentelor utilizate mai eficient prin intermediul tehnologiilor informației determinate;

5) proces decizional bazat de dovezi, argumentat științific;

6) responsabilitate primară pentru siguranța alimentelor aparține operatorilor din businessul alimentar, care cunosc mai bine cerințele normative și dispun de capacități sporite în gestionarea siguranței alimentelor;

7) abordare preventivă, pe tot parcursul lanțului alimentar, a riscurilor din domeniul siguranței alimentelor pusă în aplicare.

Multe dintre aceste activități vor fi realizate în limitele resurselor financiare alocate în bugetele anuale ale autorităților respective, care vor trebui să le planifice corespunzător. Totuși, pentru unele activități majore (cele care implică, bunăoară, crearea infrastructurii, forța de muncă suplimentară, achiziții de echipament sau crearea sistemelor informaționale), va fi necesară atragerea investițiilor financiare externe. Acestea au fost indicate în dreptul fiecărei acțiuni din Plan.

Capitolul V

REZULTATELE SCONTATE ȘI INDICATORII DE PROGRES

În cadrul Planului de acțiuni pentru implementarea prezentei Strategii sînt formulate rezultatele scontate și indicatorii de progres. Indicatorii de progres vor fi folosiți pentru monitorizarea și evaluarea eficacității măsurilor. Indicatorii au fost elaborați ținînd cont de situația curentă în domeniul siguranței alimentelor și al controlului acesteia în Republica Moldova.

Indicatorii se referă la următoarele activități: elaborarea și armonizarea legislației; rezultatele evaluărilor, cu identificarea viitoarelor domenii prioritare; crearea infrastructurii; elaborarea proceselor, a procedurilor, a sistemelor și strategiilor; asigurarea capacităților umane fortificate în aspect de programe de sensibilizare și instruire; coordonarea și cooperarea consolidate.

Capitolul VI

MONITORIZAREA, EVALUAREA ȘI RAPORTAREA

Monitorizarea modului în care este implementată prezenta Strategie va fi efectuată de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului în baza rapoartelor și contribuțiilor colectate de la toate instituțiile implementatoare. Toate instituțiile implementatoare vor prezenta rapoarte semestriale în formatul acceptat de minister.

Evaluarea implementării prezentei Strategii va fi efectuată semestrial și va include toate etapele de elaborare a programelor de intervenții, durata implementării acestor programe, inclusiv restructurarea programului, după caz, și finalizarea programelor.

Evaluarea va fi efectuată în baza progreselor și indicatorilor de monitorizare stabiliți pentru prezenta Strategie.

Metodologia de evaluare ce va fi aplicată include evaluări și revizuiți, comentarii și sugestii de la subiecții implicați și de la publicul larg.

Capitolul VII

ETAPELE IMPLEMENTĂRII ȘI TERMENELE-LIMITĂ

Pentru implementarea fiecărei măsuri din Planul de acțiuni au fost stabilite termene-limită. În continuare sînt prezentate, în linii generale, etapele de implementare pentru cele șase obiective specifice stipulate în prezenta Strategie.

În cadrul consolidării autorităților publice, a Strategiei și a gestionării controlului în domeniul siguranței alimentelor, se preconizează ca toate măsurile legate de optimizarea sistemelor informaționale, elaborarea proceselor și procedurilor și de transferul activităților să fie finalizate în perioada 2018-2019, în timp ce alte activități continue (cum ar fi implementarea programelor de control al reziduurilor și agenților patogeni, controalele la frontieră, programele de supraveghere a toxiinfecțiilor alimentare etc.) să fie realizate pe toată perioada de implementare a prezentei Strategii.

În contextul elaborării și implementării procedurilor bazate pe riscuri, este de așteptat că evaluarea statutului și capacității sistemelor curente să fie principalul deziderat în primul an (2018), elaborarea programelor și schemelor – în următorii doi ani (2019-2020), iar dezvoltarea infrastructurii să fie inițiată în primul an și continuată pe toată durata implementării prezentei Strategii, în funcție de finanțarea disponibilă. Activități precum elaborarea sistemului național de alertă în domeniul siguranței alimentelor, elaborarea sistemului de supraveghere a toxiinfecțiilor alimentare și a platformei Sănătății Unice vor fi inițiate la etapele timpurii de implementare a prezentei Strategii, însă se vor materializa pe toată durata ei, adică pînă în anul 2022.

Pentru elaborarea și implementarea sistemului informațional integrat „e-ANSA” (obiectivul 4), urmează ca modificările normative să fie operate între anii 2018 și 2019, iar aspectele de instruire și implementare să fie finalizate pînă în anii 2020-2021.

Managementul datelor și informațiilor, capacitățile de laborator și sistemul de evaluare a riscurilor vor începe din anul 2018, însă vor continua pe toată durata de implementare a prezentei Strategii, deoarece acestea vor impune fortificarea pe o perioadă lungă de timp.

Referitor la fortificarea rolului și responsabilităților autorităților publice implicate, procedurile și schemele vor fi elaborate în primii doi ani, iar instruirile reprezintă un proces continuu, desfășurat pe toată perioada de implementare a prezentei Strategii.

Deși termenele de implementare au fost clar indicate, deficitul bugetar ar putea fi o barieră majoră. De aceea este extrem de important să ne axăm pe alinierea legislației la cea a UE, cu accent pe activitățile de coordonare și control bazat pe riscuri, pentru a evita dublarea și a asigura valorificarea eficientă a resurselor. De asemenea, prioritare vor fi consolidarea operatorilor din businessul alimentar în ceea ce privește îndrumarea și instruirea, dar și, foarte important, crearea infrastructurii informaționale.

Capitolul VIII

ROLURILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE PARTENERILOR

Principalele domenii de implementare a prezentei Strategii se află în competența următoarelor autorități:

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor – deține responsabilitatea de bază pentru punerea în aplicare a prezentei Strategii, inclusiv coordonarea cu celelalte autorități;

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului – responsabil de asigurarea elaborării și implementării politicii de stat în domeniul siguranței alimentelor și de realizarea acțiunilor specifice după cum sînt indicate în Planul de acțiuni. Ca parte a politicii sale de subvenționare, va oferi sprijin pentru operatorii din businessul alimentar în vederea sporirii accesului acestora pe piețe, prin abordarea necesităților de modernizare a infrastructurii și respectarea cerințelor internaționale de certificare;

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale – autoritatea responsabilă de implementarea măsurilor aflate în competența sa, de fortificarea cooperării cu Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor în temeiul Acordului de colaborare semnat și de transfer al activităților aferente controlului lanțului alimentar;

Ministerul Economiei și Infrastructurii – are rolul de a asigura elaborarea și punerea în aplicare a cadrului legal în domeniile sale de competență, fiind responsabil, de asemenea, de asigurarea coordonării cu Organizația Mondială a Comerțului.

Institutul de Standardizare din Moldova – responsabil de adoptarea standardelor europene (EN) și internaționale (ISO) din domeniul alimentar, cum ar fi metodele de încercări, de eșantionare etc.

Centrul Național de Acreditare (MOLDAC) – responsabil de obținerea calității de membru al Acordului de Recunoaștere Multilaterală cu Cooperarea Europeană pentru Acreditare, pentru a putea asigura acreditarea UE/internațională a laboratoarelor din țară.

Serviciul Vamal – responsabil de acordarea suportului necesar la implementarea noilor proceduri de control bazate pe analiza criteriilor de risc la posturile de control la frontieră și va contribui la implementarea Acordului de cooperare cu Agenția;

Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței – răspunzătoare de transferul corespunzător și prompt către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor al tuturor activităților de control din sectorul alimentar, în temeiul modificărilor operate la Legea nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător;

Centrul Informațional Agricol – responsabil de implementarea Programului strategic „e-Agricultură”, care include elaborarea sistemelor informaționale cu referință la activitățile Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, precum:

- Registrul farmaciilor veterinare și al depozitelor medicamentelor de uz veterinar;
- Registrul unităților din lanțul alimentar;
- Registrul animalelor de companie;
- Sistemul informațional „Alerta rapidă pentru produsele alimentare și furaje”;
- Registrul unităților din lanțul furajer;
- Sistemul informațional automatizat „Etichetarea produselor agricole (cărnii)”;
- Registrul fitosanitar de stat.

De asemenea, va fi răspunzător de administrarea în continuare a sistemelor informaționale existente: Registrul de stat al animalelor (SIA RSA), Sistemul de management al măsurilor strategice sanitar-veterinare (MMSV), Sistemul informatic „Managementul eliberării certificatelor”, de implementarea Sistemului de management al informației de laborator (LIMS) la toate laboratoarele vizate, precum și de asigurarea interacțiunii resurselor informaționale naționale cu sistemele informaționale ale comunității europene și internaționale: TRACES, RASFF, INFOSAN;

Academia de Științe a Moldovei – responsabilă de identificarea capacităților curente de evaluare a riscurilor din țară și de crearea unui sistem de evaluare a riscurilor pe baza nevoilor formulate de managerii riscurilor în domeniul siguranței produselor alimentare și a controalelor din sfera alimentară. De asemenea, Academia va oferi consultanță științifică pentru managerii riscurilor. În plus, va fi responsabilă de elaborarea procedurilor de evaluare a riscurilor, de organizarea instruirilor pentru evaluatorii riscurilor și, în cele din urmă, de crearea unui centru de evaluare a riscurilor cu drepturi depline în acest domeniu.

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării – responsabil de susținerea ideii de a include programele din domeniul siguranței alimentelor în curriculumul educațional de la nivel primar pînă la cel terțiar;

Ministerul Finanțelor – responsabil de planificarea și alocarea anuală a resurselor bugetare pentru asigurarea funcționării eficiente a sistemului național de gestionare a siguranței alimentelor, cu examinarea corespunzătoare a nevoilor majore de infrastructură în domeniul dat;

Operatorii din businessul alimentar au responsabilitatea primară pentru implementarea legislației din domeniu și pentru respectarea standardelor. Aceștia asigură participarea la instruire și realizarea cerințelor de siguranță a alimentelor (inclusiv trasabilitatea) în domeniul respectiv de implementare a lanțului alimentar. Operatorii din businessul alimentar orientați spre export vor trebui să se conformeze exigențelor de calitate de pe piețele externe, să conlucreze cu Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, contribuind la actualizarea, cunoștințelor angajaților în materie de tehnologii noi, cerințe de siguranță și specificații tehnice. Operatorii din businessul alimentar vor mai fi implicați în: elaborarea fișelor de evaluare, evaluarea regulilor și proceselor de control, prezentarea comentariilor după ce au beneficiat de anumite servicii prestate de

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; primirea inspecțiilor; beneficierea de consultații din partea angajaților Agenției.

Capitolul IX

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

Cooperarea internațională este considerată o forță motrice în eficientizarea și modernizarea sistemului național de management în domeniul siguranței alimentelor conform cerințelor de existență și de desfășurare a activității într-un mediu global extrem de dinamic. În acest context, astăzi, din partea Republicii Moldova există o mare cerere și apreciere a sprijinului oferit de partenerii de dezvoltare pentru acoperirea nevoilor legate de cunoștințe și investiții/infrastructură, în special pornind de la deficitul alocațiilor bugetare publice.

Actuala cooperare internațională în domeniul siguranței alimentelor este una robustă și dinamică. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor beneficiază de sprijin tehnic din partea diversilor parteneri internaționali și bilaterali (UE, BM, FAO, IFC, GIZ ș.a.), suplinit prin suport investițional, în particular, de la Banca Mondială și Uniunea Europeană. Asistența tehnică este esențială în abordarea lacunelor de cunoștințe și capacități cu privire la adoptarea și implementarea cerințelor UE/internaționale în domeniul calității și siguranței alimentelor, corelată puternic cu sporirea accesului pe piață pentru operatorii din businessul alimentar. Nevoile de dezvoltare a infrastructurii, deopotrivă pentru sectorul public și cel privat, sînt importante pentru modernizare și trebuie urmărite în mod proactiv în cadrul programelor și acordurilor de cooperare internaționale. De asemenea, acordarea unei sporite atenții încheierii acordurilor de recunoaștere mutuală între țările din regiune și din afara regiunii ar avea un impact benefic asupra creșterii accesului pe piață al sectorului privat.

**PLAN DE ACȚIUNI PRIVIND IMPLEMENTAREA
STRATEGIEI ÎN DOMENIUL SIGURANȚEI ALIMENTELOR PENTRU ANII 2018– 2022**

Obiectivul general. Atingerea unui nivel înalt al siguranței alimentelor și al intereselor consumatorilor privind siguranța alimentelor, prin diversitatea aprovizionării cu produse alimentare și accesarea la piețe de desfacere externe, în special la cele din UE (în scopul îmbunătățirii nivelului de viață al oamenilor din Republica Moldova)				
Acțiuni întreprinse	Termen de realizare	Responsabili pentru implementare	Costurile estimate	Indicatorii de progres
Obiectivul specific 1. Consolidarea cadrului legislativ și normativ și a standardelor				
1.1. Armonizarea actelor normative naționale care reglementează domeniul siguranței alimentelor cu legislația UE și revizuirea cadrului normativ	2018-2022	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de acte armonizate. Numărul de acte actualizate
1.2. Revizuirea actelor legislative ce reglementează siguranța produselor alimentare: -Legea nr.78-XV din 18 martie 2004 privind produsele alimentare; -Legea nr.221-XVI din 19 octombrie 2007 privind activitatea sanitar-veterinară; - Legea nr.10-XVI din 3 februarie 2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice; - Legea nr.113 din 18 mai 2012 cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor	Semestrul II, 2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de acte actualizate
1.3. Revizuirea și retragerea, după caz, a celor 700 de standarde GOST existente în prezent, întrucât acestea contravin actelor normative în vigoare	2018-2020	Institutul de Standardizare din Moldova; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de standarde GOST conflictuale anulate

1.4. Evaluarea situației privind implementarea legislației curente armonizate la cerințele UE și a domeniilor ce încă urmează să treacă prin acest proces, cu identificarea cerințelor față de capacitățile necesare pentru implementarea acestora și definirea unui plan de acțiuni clar pentru acoperirea lacunelor, inclusiv orice alte necesități pentru implementare (resurse umane/alte)	2018-2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de evaluări efectuate. Numărul de rapoarte întocmite. Numărul de planuri de remedieri întocmite
1.5. Fortificarea sistemului de notificare a Organizației Mondiale a Comerțului despre <i>standardele moldovenești originale</i> , cu identificarea unui punct focal în cadrul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, responsabil de această sarcină, cu protocoale clar stabilite	2018	Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de notificări ale Organizației Mondiale a Comerțului
1.6. Fortificarea procesului de elaborare a standardelor naționale și a actelor normative, în special, acolo unde nu există obligativitatea alinierii la cerințele UE	2018-2022	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de standarde europene/internaționale adoptate
1.7. Fortificarea rolului Comitetului Național Codex Alimentarius și participarea la activitățile aferente Codex-ului, consultările cu subiecții implicați etc. Transferul Comitetului Național Codex Alimentarius la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (în continuare Agenție)	2018-2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Agenția Națională pentru Sănătate Publică; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	În limitele bugetului aprobat	Numărul de recomandări elaborate. Numărul de avize efectuate. Numărul de ședințe desfășurate. Numărul de rapoarte întocmite. Comitetul Național Codex Alimentarius transferat la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor
Obiectivul specific 2. Consolidarea managementului, Strategiei și guvernării în domeniul controlului produselor alimentare				
2.1. Fortificarea cooperării dintre Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională pentru Sănătatea Publică și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor sau dintre Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Serviciul Vamal	2018-2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului ; Serviciul Vamal	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de acorduri de cooperare semnate și aplicate
2.2. Transferul către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor al activităților legate de controlul produselor alimentare, efectuate în prezent de Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței	2018	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Plan de transfer elaborat și implementat

2.3. Încheierea acordurilor de cooperare/recunoaștere sau a prevederilor cu alte țări cu interese comerciale sau tehnologice	2018-2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Economiei și Infrastructurii	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Acorduri de cooperare elaborate cu principalele țări exportatoare și verificările de import reduse (șase țări pe perioada de implementare a Strategiei)
2.4. Instituirea unui cod intern de conduită. Crearea unui sistem motivațional pentru angajați	2018	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	Cod intern de conduită elaborat. Sisteme motivaționale pentru angajați create
2.5. Elaborarea unui plan de gestionare a crizelor în sectorul alimentelor și furajelor	2018-2019	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Plan elaborat și implementat. Numărul de exerciții de simulare desfășurate
2.6. Elaborarea unui sistem informațional pentru analiza datelor de la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (în raport cu controlul siguranței alimentelor) pentru a asigura realizarea efectivă a politicilor elaborate	2018-2020	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Agenția Națională pentru Sănătate Publică	2000000 lei În limitele bugetului aprobat	Sistem informațional creat. Numărul de rapoarte pe evaluarea implementării
2.7. Consolidarea abordării din perspectiva Sănătății Unice și elaborarea unei platforme pentru Sănătatea Unică în scopul soluționării problemelor în situații de rutină sau de urgență: - elaborarea platformei; - folosirea platformei optimizate	2018-2020	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	300000 lei În limitele bugetului aprobat	Platformă pentru Sănătate Unică elaborată și implementată
2.8. Implementarea standardelor SM SR EN ISO/CEI 17020:2013 de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Serviciul Vamal și acreditarea de către o instituție de acreditare recunoscută internațional: - instituirea sistemelor; - obținerea acreditării	2018-2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	Numărul de domenii acreditate
2.9. Elaborarea și ajustarea Planului de învățământ la specialitatea „Medicină veterinară” din cadrul Facultății Medicină Veterinară și Știința Animalelor a Universității Agrare de Stat din Moldova, conform cerințelor UE	2018- 2022	Universitatea Agrară de Stat din Moldova; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al	Numărul de planuri elaborate. Numărul de revizuirii ale planului

		Mediului	instituției	
Obiectivul specific 3. Elaborarea și implementarea procedurilor bazate pe analiza riscului atât pentru piețele interne, cât și pentru import/export				
3.1. Evaluarea capacităților curente și implementarea sistemelor de control bazate pe analiza riscului	2018-2019	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de raporturi efectuate
3.2. Elaborarea procedurilor bazate pe analiza riscului (inclusiv activitatea de planificare bazată pe analiza riscului) și a fișelor de evaluare pentru monitorizarea alimentelor produse în cadrul țării, a produselor alimentare de import și de export, precum și pentru controlul oficial al operatorilor din businessul alimentar (inclusiv a importului), bazate pe analiza riscului	2018-2020	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de proceduri elaborate. Numărul de instruiți desfășurate. Numărul de proceduri implementate
3.3. Consolidarea și modernizarea domeniului de supraveghere a produselor farmaceutice de uz veterinar, inclusiv circulația medicamentelor	2018-2019	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de evaluări efectuate. Numărul de planuri întocmite. Numărul de planuri implementate. Numărul de proceduri elaborate. Numărul de instruiți desfășurate. Numărul de proceduri implementate
3.4. Fortificarea posturilor de control la frontieră în ceea ce ține de dotare și de condițiile pentru efectuarea întregului spectru de verificări și formularea procedurilor clar documentate pentru implementarea acestora – importuri și exporturi	2018-2020	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat, după caz asistență externă	Numărul de posturi de control modernizate. Numărul de proceduri de control la frontieră elaborate și revizuite
3.5. Implementarea controalelor la frontieră bazate pe analiza riscului pentru produsele alimentare	2018-2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de analize de risc efectuate. Numărul de planuri de control întocmite. Numărul de planuri implementate
3.6. Revizuirea procesului de eliberare a certificatelor pentru produsele alimentare destinate importului și exportului pornind de la monitorizarea operatorului din businessul alimentar	2018-2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de evaluări efectuate. Numărul de planuri întocmite. Numărul de planuri implementate. Numărul de proceduri elaborate. Numărul de instruiți desfășurate. Numărul de proceduri implementate
3.7. Elaborarea și implementarea unui plan de acțiuni pentru combaterea comerțului stradal, inclusiv a procedurilor pentru nimicirea produselor confiscate	2018-2022	Ministerul Afacerilor Interne; Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Plan elaborat. Plan implementat. Numărul de cazuri combătute. Cantitatea de produse distruse

3.8. Introducerea în Planul de dezvoltare profesională a instruirilor privind cerințele la implementarea ghidurilor de bună practică (axat inclusiv pe verificări, abordări bazate pe riscuri, siguranța alimentelor, trasabilitate, GMP/GAP/HACCP etc.). Procesul include următoarele etape: - elaborarea planului; - implementarea planului	2018-2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	Planul de dezvoltare profesională elaborat. Numărul de instruiți desfășurați. Numărul de personal instruit
3.9. Fortificarea/elaborarea programelor de monitorizare microbiană, a reziduurilor și contaminanților la un șir de parametri pentru produsele animale și vegetale, produsele pentru sugari și copii, alimentele fortificate și hrana pentru animale	2018 - 2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	Programe de monitorizare a reziduurilor/contaminanților disponibile pentru toate produsele identificate (cel puțin cinci programe noi) și folosite în planificarea bazată pe riscuri. Program implementat
3.10. Fortificarea sistemelor de supraveghere a toxinfecțiilor alimentare și de corelare cu alimentele ce au servit ca sursă de infectare, și crearea unui sistem mai bun de anchetă în colaborare între Agenția Națională pentru Sănătate Publică și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	2018-2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Agenția Națională pentru Sănătate Publică	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Sistemul de supraveghere elaborat și implementat. Numărul anchetelor comune efectuate
3.11. Elaborarea și implementarea Sistemului informațional „Alertă rapidă pentru produsele alimentare și furaje”	2018-2020	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Centrul Informațional Agricol	1000000 lei În limitele bugetului aprobat	Sistemul informațional elaborat. Sistem informațional implementat
3.12. Fortificarea legăturilor existente în țară cu INFOSAN	2018-2019	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Agenția Națională pentru Sănătate Publică; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de schimburi rapide de informații în timpul urgențelor privind siguranța alimentară pentru a opri răspândirea alimentelor contaminate dintr-o țară în alta
Obiectivul specific 4. Elaborarea și implementarea Sistemului informațional integrat „e-ANSA”				
4.1. Înaintarea propunerilor pentru operarea modificărilor necesare la Hotărârea Guvernului nr. 51 din 16 ianuarie 2013 care să includă sistemele informaționale	2018	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Proiect de hotărâre de Guvern elaborat. Proiect de hotărâre de Guvern aprobat

4.2. Elaborarea și implementarea sistemului informațional integrat „e-ANSA”, cu instruirea întregului efectiv de state al Agenției	2018-2019	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Centrul Informațional Agricol	2000000 lei În limitele bugetului aprobat	Sistemul integrat elaborat. Sistemul integrat implementat
4.3. Elaborarea procedurilor interne în conformitate cu fluxul automatizat/electronic al documentelor, pentru toate domeniile de activitate de la Agenție (siguranța alimentelor, sanitar-veterinar, fitosanitar); fluxul de documente pe suport de hârtie va fi evitat atunci când documentul este disponibil în sistemul integrat „e-ANSA”	2018-2019	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de proceduri pentru fluxul documentelor și pentru procesarea/eliberarea documentelor permissive elaborate
Obiectivul specific 5. Fortificarea procesului decizional în baza analizei riscurilor				
5.1. Sistemul de gestionare a datelor și informațiilor				
5.1.1. Crearea în sistemul e-Agricultură a compartimentelor pentru sectoarele animal, vegetal și alimentară, cu sprijinul Centrului Informațional Agricol, începând cu evaluarea necesităților de date	2018-2022	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Centrul Informațional Agricol	3000000 lei În limitele bugetului aprobat	Sistem informațional dezvoltat. Sistem informațional implementat
5.1.2. Planificare și decizii privind gestionarea riscurilor, luate pe baza datelor disponibile în timp util	2018 - 2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Planuri elaborate. Planuri realizate
5.1.3. Fortificarea legăturii cu sistemul TRACES, RASFF și INFOSAN, cât și cu sistemele informaționale folosite în comerțul cu țările CSI	2018	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	4000000 lei În limitele bugetului aprobat	Sistem informațional dezvoltat. Sistem informațional implementat
5.2. Consolidarea capacității și dotării laboratoarelor				
5.2.1. Evaluarea detaliată a laboratoarelor în ceea ce privește capacitățile necesare și capacitatea curentă disponibilă în domeniul siguranței alimentelor și al sănătății animale și vegetale, cu fortificarea rețelei de laborator pentru controlul siguranței alimentelor	2018-2019	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	În limitele bugetului aprobat	Numărul de evaluări efectuate. Numărul de rapoarte întocmite. Numărul de planuri de acțiuni întocmite. Numărul de planuri implementate
5.2.2. Fortificarea laboratorului național de referință din domeniul sanitar-veterinar și al siguranței produselor alimentare din cadrul Centrului Republican de Diagnostic Veterinar, în special parametrii din domeniul siguranței alimentelor, cu dotarea acestuia cu echipament modern. Acreditarea conform SM SR EN ISO/CEI 17025	2018-2020	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Centrul Republican de Diagnostic Veterinar	În limitele bugetului aprobat	Numărul de metode implementate. Numărul de metode acreditate la nivel național. Numărul de metode acreditate la nivel internațional. Numărul de teste de competență efectuate. Rezultate ale testelor de competență
5.2.3. Fortificarea laboratoarelor regionale Donușeni, Drochia și Cahul, filiale a Centrului Republican de Diagnostic Veterinar. Acreditarea conform SM SR EN ISO/CEI 17025	2018-2020	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Centrul Republican de	În limitele bugetului aprobat	Numărul de metode implementate. Numărul de metode acreditate la nivel național.

		Diagnostic Veterinar		Numărul de metode acreditate la nivel internațional. Numărul de teste de competență efectuate. Rezultate ale testelor de competență
5.2.4. Fortificarea Centrului Național de Verificare și Certificare a Produselor Vegetale și Solului, cu accent pe parametrii din domeniul siguranței alimentelor (reziduurile de pesticide, metalele grele, organisme modificate genetic, secvențierea ADN). Acreditarea conform SM SR EN ISO/CEI 17025	2018-2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Centrul Național de Verificare și Certificare a Produselor Vegetale și Solului; Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	Numărul de metode implementate. Numărul de metode acreditate la nivel național. Numărul de metode acreditate la nivel internațional. Numărul de teste de competență efectuate. Rezultate ale testelor de competență
5.2.5. Evaluarea și implementarea unui model economic adecvat pentru toate laboratoarele din domeniu ca unități economice independente, în scopul creșterii autonomiei operațiunilor acestora (inclusiv achiziții, recrutări)	2018-2019	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	Modele economice pentru laboratoare elaborat și implementat
5.2.6. Instruirea personalului de laborator în domeniile identificate, inclusiv în materie de incertitudine a măsurărilor, parametri de testare, sisteme de asigurare a calității, echipamente contemporane, LIMS etc.	2018-2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	Numărul de instruiți desfășurate. Numărul persoanelor instruite
5.2.7. MOLDAC - devenit membru al Acordului de recunoaștere multilaterală cu cooperarea europeană pentru acreditare (EA MLA)	2018-2019	Centru Național de Acreditare (MOLDAC)	În limitele bugetului aprobat	Obținere a titlului de membru
5.3. Capacitățile de evaluare a riscurilor și centrul de evaluare a riscurilor				
5.3.1. Evaluarea și identificarea capacității curente de evaluare a riscurilor din țară	2018-2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Academia de Știință a Moldovei; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului;	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Numărul de rapoarte privind capacitățile de evaluare a riscurilor disponibil. Planuri de acțiuni întocmite. Planuri de acțiuni implementate
5.3.2. Identificarea unui grup de experți care vor servi în calitate de evaluatori ai riscurilor, cu instituirea unei comisii prin ordin al directorului general al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, ce va oferi opinii independente, argumentate științific	2018-2019	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale;	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Regulament pentru desemnarea evaluatorilor de risc elaborat și aprobat. Comisie de evaluatori instituită. Numărul de experți identificați
5.3.3. Asigurarea instruirii adecvate a tuturor evaluatorilor identificați	2018-2019	Agenția Națională pentru Sănătate	În limita bugetului aprobat	Numărul de instruiți desfășurate. Numărul de persoane instruite
5.3.4. Stabilirea procedurii pentru evaluarea riscurilor și a condițiilor necesare pentru efectuarea acesteia	2018-2019		Se încadrează în cheltuielile de personal în	Numărul de proceduri și protocoale pentru evaluarea riscurilor elaborate, aprobate și implementate

			sectorul bugetar al instituției	
Obiectivul specific 6. Consolidarea rolurilor și responsabilităților părților interesate de managementul controlului produselor alimentare				
6.1. Elaborarea unei strategii de comunicare a riscurilor în Republica Moldova				
6.1.1. Elaborarea unui regulament de comunicare a riscurilor, axat pe obiective, roluri, mecanisme de coordonare, mesaje și ținte	2018	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Regulament de comunicare a riscurilor elaborat și implementat
6.2. Fortificarea operatorilor din businessul alimentar				
6.2.1. Stabilirea unei proceduri exhaustive pentru operatorii din businessul alimentar, importatori și exportatori, acoperind întreg spectrul de cerințe normative, proceduri ce urmează a fi implementate prin „ghișeu unic”	2018-2019	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Procedură elaborată și implementată
6.2.2. Identificarea domeniilor în care există cerințe pentru ghiduri de bune practici (miere, ouă, fructe și legume, nuci etc.), cu elaborarea ulterioară a acestora, inclusiv ghiduri simplificate pentru întreprinderile mici și mijlocii, în special din sectorul alimentației publice	2018-2020	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	Numărul de ghiduri cu bune practici elaborate
6.2.3. Efectuarea evaluării necesităților de instruire pentru operatorii din businessul alimentar pe întreg lanțul alimentar și oferirea instruirii operatorilor din businessul alimentar de-a lungul lanțului alimentar	2018-continuu	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	În limitele bugetului aprobat	Raport privind evaluarea nevoilor disponibil. Plan de instruire întocmit
6.2.4. Instruiri pentru operatorii din businessul alimentar la toate etapele de producere, bazate pe evaluarea nevoilor prioritare în materie de regulamente, GAP, GVP, GAHP, GMP și HACCP, GI (indicații geografice) și, în special, cu accent pe OEMPD	2018-2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Agenția Națională pentru Sănătate Publică	În limitele bugetului aprobat	Numărul de instruiri efectuate. Numărul de persoane instruite
6.2.5. Susținerea operatorilor din businessul alimentar în înțelegerea și implementarea conceptului de trasabilitate și implementarea cerințelor de trasabilitate din UE pentru operatorii din businessul alimentar orientate spre export	2018-2020	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	Numărul de consultări oferite
6.2.6. Elaborarea/susținerea creării schemelor de certificare acreditate pentru diverse sectoare, inclusiv standardele comerciale pentru calitatea fructelor și legumelor proaspete	2018-2022	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	În limitele bugetului aprobat	Numărul de scheme de certificare acreditate elaborate
6.2.7. Elaborarea cadrului normativ pentru reglementarea subproduselor de origine animală nedestinate consumului uman	2018-2019	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Se încadrează în cheltuielile de personal în sectorul bugetar al instituției	Acte normative aprobate
6.2.8. Elaborarea infrastructurii pentru gestionarea subproduselor de	2018-2020	Ministerul Agriculturii,	În limitele	Sistem și infrastructură de gestionare a

origine animală nedestinate consumului uman, inclusiv colectarea subproduselor de origine animală nedestinate consumului uman de la operatorii din businessul alimentar, plus nimicirea subproduselor		Dezvoltării Regionale și Mediului; Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	bugetului aprobat	deșeurilor elaborate. Numărul de operatori ce colectează, depozitează și prelucrează subproduselor de origine animală nedestinate consumului uman
6.2.9. Creșterea competențelor producătorilor în materie de valoare adăugată, activități promoționale și de marketing și programe ce fac legătura operatorilor din businessul alimentar cu piețele; oferirea suportului infrastructural, implementarea inițiativelor privind calitatea, suportul în testare etc.	2018-2022	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	În limitele bugetului aprobat	Numărul de programe de sprijin pentru operatorii din businessul alimentar, în materie de valoare adăugată și legătura cu piețele elaborate. Numărul de operatori din businessul alimentar care au beneficiat de program
6.3. Strategia și programul de sensibilizare a consumatorilor				
6.3.1. Elaborarea și implementarea campaniilor axate pe consumatori și a programelor promoționale direcționate spre sensibilizarea și protecția consumatorului în domeniul siguranței alimentelor	2018-2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	Campanii de sensibilizare a consumatorilor proiectate și implementate
6.3.2. Incorporarea programelor de siguranță a alimentelor în curriculumul educațional privind siguranța alimentelor, de la nivelul primar până la cel terțiar	2018-2022	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	În limitele bugetului aprobat	Curriculum revizuit